

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

FACULTAT DE FILOLOGIA, TRADUCCIÓ I COMUNICACIÓ

**TREBALL FINAL DEL MÀSTER UNIVERSITARI EN INVESTIGACIÓ
EN LLENGÜES I LITERATURES**

**LA CONSTRUCCIÓ <V1-I-V2> EN CATALÀ: UNA ANÀLISI DE
CORPUS MITJANÇANT LA GRAMÀTICA DE CONSTRUCCIONS**

Presentat per Josep Sarria Navarro

Dirigit pel Dr. Jesús Jiménez Martínez i pel Dr. Andreu Sentí i Pons

Curs: 2023-2024

València, 2024

DECLARACIÓ JURADA

Jo, Josep Sarria Navarro, amb DNI 20853658H, declare que el treball presentat ha estat realitzat només per mi i que cap de les parts de què consta i del material presentat no ha estat escrit per cap altra persona, a excepció de les citacions o del material identificats com a pertanyents a altri.

Faig aquesta declaració jurada amb el coneixement que, si se'n comprova la falsedat, la qualificació serà negativa.

València, 4 de setembre de 2024

Vist i plau

Els tutors del treball,

RESUM

CA: La construcció <V1-i-V2> (*va i diu, va i resulta, agafa i se'n va*, etc.) és un fenomen lingüístic que consisteix en la unió de dos verbs a mitjan camí entre una coordinació i una construcció perifràstica verbal. Aquesta construcció està formada per tres constituents: un primer verb (V1), la conjunció copulativa *i* i un segon verb (V2). El primer verb pertany a una sèrie tancada molt limitada (*anar* o *agafar/agarrar*, en català) i ha perdut el significat original; el segon pertany a una sèrie oberta, selecciona l'estructura argumental de l'oració i aporta el significat del predicat. El treball té un enfocament empíric, és a dir, es basa en l'ús a partir de corpus orals i escrits com el corpus *Parlars*, el *CTILC* o el *CIVAL*. Ens ocupem del comportament de la construcció basant-nos en la teoria de la gramàtica de construccions (Goldberg, 1995, 2003, 2006). A partir dels resultats, analitzem les característiques d'aquesta construcció, particularment la seua gramaticalització i els seus valors semanticopragmàtics de mirativitat (DeLancey, 1997), contrarietat i brusquedat. Així mateix, també la comparem amb construccions equivalents d'altres llengües, i adduïm que el seu funcionament és semblant al dels adverbis discursius, en consonància amb Bravo (2020).

Paraules clau: construcció <V1-i-V2>, pseudocoordinació, construccions multiverbals, lingüística de corpus, gramàtica de construccions, verbs de moviment

ES: La construcción <V1-y-V2> (*va y dice, va y resulta, coge y se va*, etc.) es un fenómeno lingüístico que consiste en la unión de dos verbos, podríamos decir a medio camino entre una coordinación y una construcción perifrástica verbal. En catalán, esta construcción está formada por tres constituyentes: un primer verbo (V1), la conjunción copulativa *i* (*y*) y un segundo verbo (V2). El primer verbo pertenece a una serie cerrada muy limitada (*anar* o *agafar/agarrar* en catalán) y ha perdido su significado original; el segundo pertenece a una serie abierta, selecciona la estructura argumental de la oración y aporta el significado del predicado. El trabajo tiene un enfoque empírico, o sea, se basa en el uso a partir de corpus orales y escritos como el corpus *Parlars*, el *CTILC* o el *CIVAL*. Nos ocupamos del comportamiento de la construcción basándonos en la teoría de la gramática de construcciones (Goldberg, 1995, 2003, 2006). A partir de los resultados,

analizaremos las características que tiene esta construcción, particularmente su gramaticalización y sus matices semanticopragmáticos de miratividad (DeLancey, 1997), contrariedad y brusquedad. Asimismo, también la comparamos con construcciones equivalentes de otras lenguas, y aducimos que su funcionamiento es similar al de los adverbios discursivos, en consonancia con el trabajo anterior de Bravo (2020).

Palabras clave: construcción <V1-y-V2>, pseudocoordinación, construcciones multiverbales, lingüística de corpus, gramática de construcciones, verbos de movimiento

EN: The <V1-and-V2> construction (*she went and tore her shirt*) is a linguistic phenomenon that consists of the combination of two verbs that is halfway between a coordination and a periphrastic verbal construction. In Catalan, as well as in other languages, this construction is made up of three conjuncts: a first verb (V1), the copulative conjunction *i* (*and*), and a second verb (V2). The first verb has a very limited range of possibilities (*anar* or *agafar/agarrar* in Catalan) and it lost its original meaning; in contrast, the second verb has a much broader range of possibilities, it selects the argument structure of the sentence, and provides the basic meaning of the predicate. The present work is an empirical, usage-based study, meaning data will be extracted from oral and written Catalan corpora such as the *Parlars* corpus, *CTILC*, or *CIVAL*. We will describe the behaviour of this construction within the framework of construction grammar theory (Goldberg, 1995, 2003, 2006). As can be seen from the results after analyzing the results, this structure undergoes grammaticalisation and acquires new semantic and pragmatic nuances of mirativity (DeLancey, 1997), indignation, or abruptness. In addition, we will be comparing this construction with matching constructions in other languages, and we argue that its behaviour is similar to that of discourse adverbs, in line with Bravo (2020).

Keywords: <V1-and-V2> construction, pseudocoordination, multiverbal constructions, corpus linguistics, construction grammar, movement verbs

Índex

RESUM.....	5
1. INTRODUCCIÓ.....	9
2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	15
3. MARC TEÒRIC	21
4. METODOLOGIA.....	27
4.1. Lingüística de corpus i corpus emprats en el treball	27
4.2. Criteris de cerca i exclusió d'ocurrències.....	29
4.3. Classificació d'ocurrències.....	32
4.4. Limitacions	35
5. RESULTATS	37
5.1. Resultats quantitatius, distribució dialectal i tipologia textual	37
5.2. Aspectes formals	41
5.2.1. Morfologia verbal, convergències i divergències.....	43
5.2.2. Negació.....	51
5.2.3. Interpolació d'elements	53
5.2.4. Encadenaments	56
5.2.5. Aspecte lèxic de V2.....	59
5.2.6. Recapitulació	63
5.3. Aspectes semàntics i pragmàtics	65
5.3.1. Valors de la construcció i trets destacables	65
5.3.2. Abast dels valors de la construcció	71
5.3.3. Subjectivació gradual dels valors de la construcció	74
5.3.4. Valoració del parlant/conceptualitzador	75
5.3.5. Correlació entre tipologia/gènere textual i valor focalitzat	77
5.3.6. L'expressió <i>això/açò va anar i era</i>	79

5.3.7.	Relació amb l'evidencialitat	80
5.3.8.	Recapitulació	84
6.	CONCLUSIONS	87
7.	BIBLIOGRAFIA	91

1. INTRODUCCIÓ

Algunes llengües indoeuropees com el noruec, el suec, l'anglès, l'afrikaans, alguns dialectes italians, el romanés, l'espanyol, el portugués, l'occità o el català, entre d'altres, coneixen una construcció que segueix l'estructura *verb₁ + i + verb₂* (d'ara endavant, construcció <V1-i-V2>), com *va i diu* o *agafa i se'n va*, amb la qual se sol caracteritzar una situació com a inesperada, indignants o sorprenent. Tot seguit, n'oferim un parell d'exemples (1):

- (1) a. I el Josep Lluís **va i diu** que sí, que ell vol continuar. (*Raquel*, Isabel-Clara Simó, 1992, *CTILC*).
b. I no vull saber-me'n res, d'ella. I **agafa i se'n va** i es deixa la dona. Se'n va i se'n va a un poble. Se'n va a un poble del costat. (*La dona que colava*, Rosabel Roig Vila & Mari Roig Vila, 2000, *CIVAL*).

Aquesta construcció sembla una coordinació normal entre dos verbs plens, però en realitat no “expressa una relació additiva entre els elements afectats” (IEC, 2016: 978), sinó que descriu una única situació o un únic esdeveniment malgrat que hi participen dos verbs (és monopredicativa), amb el significat del segon verb. Formalment, els constituents de la construcció són un primer verb (V1), la conjunció copulativa *i* i un segon verb (V2). V1 pertany a una sèrie tancada d'opcions, mentre que V2 pertany a una sèrie oberta. La sèrie de verbs de V1 varia segons la llengua, però generalment està restringida a verbs de moviment (*anar*, *venir*), d'agafada o presa (*agafar*, *prendre*) i, menys sovint, de postura (*seure*) (vg. Ross, 2021). En català, ara per ara només tenim documentats en V1 els verbs *anar* i *agafar* —i la variant *agarrar*. La sèrie de V2, en principi, està oberta a qualsevol verb, encara que s'hi poden identificar algunes tendències, com veurem al llarg del treball.

V1 ha passat per un procés de gramaticalització (Traugott & Dasher, 2002) i reanàlisi (Langacker, 1977) (vg. § 3) pels quals perd tant la funció predicativa com el significat lèxic original (canvi semàntic) i l'estructura argumental; per a veure-ho,

comparem un parell d'exemples de la construcció —un dels quals recuperem dels anteriors— amb els usos de *anar* o *agafar* com a verbs plens (2):

- (2) a. I, com si les dues feines no bastessin per a no romandre ocios, **va i augmenta** el seu patrimoni amb un ramat de cabres, la llet de les quals ell mateix munyia (*Enric Morera*, Ignasi Iglésias, 1921, *CTILC*).

a'. **Va a la granja i augmenta** el seu patrimoni amb un ramat de cabres.

b. ...Ai, esta dona! Jo amb ella no vull viure. Jo me'n vaig de casa, me'n vaig per eixe món. I no vull saber-me'n res, d'ella. I **agafa i se'n va** i es deixa la dona. Se'n va i se'n va a un poble. Se'n va a un poble del costat. Es queda a la fonda. Hi havia una xica fadrina, en la... (*La dona que colava*, Rosabel Roig Vila & Mari Roig Vila, 2000, *CIVAL*).

b'. I **agafa la jaqueta i se'n va**.

En els exemples (2)a i (2)b no es pot entendre desplaçament ni agafada d'un objecte, respectivament; en canvi, en (2)a' i (2)b' sí que s'entenen aquests significats i per tant veiem dues accions diferents en cada exemple. Notem que la presència d'arguments —marcats en cursiva en els exemples— activa la lectura plena d'aquests verbs. Així, en les ocurrences de la construcció (2)a i (2)b, recauen sobre V2 la selecció argumental de l'oració i el significat del predicat i, semànticament, l'ús de la construcció aporta valors de sorpresa, contrarietat o brusquedat, tal com demostrarem al llarg del treball.

Concretament en català, la forma prototípica de la construcció correspon a tots dos verbs conjugats en 3a persona singular del present d'indicatiu (PI) —com en (1) i (2)—, però no hi estan restringits: podem trobar-los conjugats paral·lelament amb altres valors de persona i nombre (PN) i de temps, aspecte i mode (TAM), com en (3):

- (3) Davant això, el professor envià un company meu perquè els cridara l'atenció. Aquell **anà i els digué**: «Va, xiquets, ja està bé; aneu a fer la mà!», amb la mala sort que tots ho vam sentir (*Josep Lluís Bausset. Converses amb l'home subterrani*, Santi Vallés Casesnoves, 2000, *CIVAL*).

Ara bé, també hem documentat casos en què V1 i V2 no coincideixen formalment, perquè V1 pot esdevenir defectiu —prendre sistemàticament la forma *va*— i combinar-se amb un V2 amb altres valors de PN o TAM, com en (4):

- (4) I vetaquí que, des de lluny, des de tan lluny que em pensava que no hi arribaria, **va i llanço** la pedra contra l'espantall. (*La noia del gira-sol*, Agustí Bartra, 1982, CTILC).

Aprofundint en els aspectes semàntics i pragmàtics, la construcció <V1-i-V2> pot aportar tres matisos o valors pragmàtics a l'esdeveniment o estat expressat per V2, com hem dit. El valor principal i més freqüent entre aquests és el de sorpresa, que entra dins del concepte de mirativitat (DeLancey, 1997), un significat lingüístic que, en resum, indica que la situació és inesperada per al parlant, que no hi estava preparat psicològicament (vg. § 3). El segon valor que pot expressar l'ús de la construcció és la contrarietat, entesa com una valoració negativa del parlant arran del capgirament o subversió d'unes expectatives prèvies. El darrer valor és la brusquedat, un canvi sobtat o ràpid que talla el desenvolupament normal d'uns esdeveniments. Així, l'ús de *va i diu* implica que l'acció de *dir* es fa de manera que sorprén el parlant, de manera que contraria el parlant o de manera brusca o sobtada.

A banda d'això, veurem que la construcció també té relació amb l'evidencialitat (Aikhenvald, 2004, 2006), un altre significat lingüístic que indica quin és l'origen de la informació expressada pel parlant i que, molt àmpliament, es pot dividir en si prové del parlant mateix (presencial o inferencial) o de l'exterior (adquirida). Amb tot, la construcció <V1-i-V2> per si mateixa no pot expressar aquest significat lingüístic, només hi té relació perquè, com veurem, V2 sol ser ocupat per verbs que tenen matisos evidencials. A banda, la construcció també se sol caracteritzar com a col·loquial, i en conseqüència nombroses fonts antigues i actuals l'han considerada inadequada en registres formals en diverses llengües (cf. Valdés, 1535: 81; Schlieben-Lange, 1971: 206; *Optimot*, fitxa 7620/5, entre d'altres).

Com veiem, aquesta estructura consisteix en la unió d'una forma concreta (<V1-i-V2>) amb un significat (els valors de sorpresa/mirativitat, contrarietat i brusquedat); aquest fet, juntament amb la idea que el significat que expressa no es deriva

de la suma de les parts que la componen (no-composicional), permeten incloure-la dins de la categoria de *construcció* que proposa la gramàtica de construccions de Goldberg (1995, 2003, 2006), teoria que s'enquadra dins de la família de la lingüística cognitiva (Ibarretxe-Antuñano & Valenzuela, 2012).

El treball que ara encetem, per tant, pretén ser un primer acostament a l'anàlisi d'aquesta construcció que ens permeta respondre les preguntes d'investigació següents:

- (1) Quin tipus de construcció és la construcció <V1-i-V2> (perífrasi verbal, construcció adverbial, pseudocoordinació...).
- (2) Quina variació dialectal té, si és que n'hi ha.
- (3) En quins registres i tipologies textuais és més freqüent.
- (4) Quin n'és l'origen o l'evolució que ha seguit.

Per a mirar de respondre aquestes preguntes, farem una anàlisi sincrònica formal i semanticopragmàtica de la construcció <V1-i-V2> en català a partir del marc de la gramàtica de construccions goldberguiana, tot basant-nos en l'ús real de la llengua gràcies a la consulta de corpus orals i escrits de la llengua catalana.

Amb aquest estudi volem omplir un buit que hem detectat en la bibliografia, atès que en català no hi ha cap treball que haja descrit o analitzat en profunditat la construcció que ens ocupa. A més a més, tampoc no hi ha gaires estudis sobre aquesta construcció en altres llengües que es basen en el marc teòric de la gramàtica de construccions, per la qual cosa l'interés i la novetat del treball són dobles. Per qüestions de temps i d'espai, ens centrarem únicament en les ocurrències de la construcció que tenen el verb *anar* com a V1; en futurs treballs ampliarem l'estudi amb ocurrències del verb *agafar/agarrar* com a V1.

Després d'aquesta introducció (§ 1), el treball es dividirà en els apartats següents: l'estat de la qüestió (§ 2), en què farem un repàs a la bibliografia disponible sobre la construcció que ens ocupa; el marc teòric (§ 3), en què presentarem breument les teories lingüístiques en què s'enquadra la nostra anàlisi; la metodologia (§ 4), en què detallarem el procediment que hem seguit a l'hora de fer cerques en els diversos corpus consultats i la classificació de les ocurrències; els resultats (§ 5), en què proporcionarem dades quantitatives (§ 5.1) i farem l'anàlisi formal (§ 5.2) i semanticopragmàtica (§ 5.3)

pròpiament dita; les conclusions (§ 6), en què resumirem el treball, n'extraurem les idees més importants i provarem de respondre les preguntes d'investigació, i, finalment, la bibliografia (§ 7).

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

La construcció <V1-i-V2> ha estat documentada des de fa segles en nombroses llengües. La primera obra prescriptiva que recull la construcció és espanyola: es tracta del *Diálogo de la lengua* de Valdés (1535), que només fa referència al verb *tomar* com a V1:

“Otros se sirven de *tomé* y de *tomamos* diciendo *tomé* y *vineme* y *tomamos* y *vinimos*, y si les preguntáis qué es lo que tomaron no os podrán decir con verdad sino que aquel vocablo no sirve sino para un malo y feo arrimo” (Valdés, 1535: 81).

La RAE també inclou aquesta construcció en una accepció del verb *coger* del diccionari de 1780, i en caracteritza l'ús com a familiar:

“Junto con algunos verbos unidos con conjunción, vale lo mismo que resolverse, ó determinarse á la acción que significa el verbo con que se junta; y así se dice: COGIÓ y se fué: COGÍ y me acosté.” (Real Academia Española, 1780: 239).

La construcció també ha estat objecte d'estudi de nombrosos treballs en diverses llengües, especialment del segle XX ençà. Encara que la gran majoria d'obres coincideixen a identificar-ne uns trets bàsics, els enfocaments teòrics des dels quals ha estat estudiada han variat, especialment segons la llengua. A tall d'exemple, des de la perspectiva que la construcció correspon a una unió anòmala entre dos verbs que sembla una coordinació però no en compleix totes les característiques, ha rebut el nom de *pseudocoordinació*.

Aquest concepte se centra en l'ús anòmal de la conjunció copulativa *i* —i equivalents en altres llengües—, ja que expressa un únic concepte, un únic predicat en cas que es tracte d'una pseudocoordinació verbal. Alguns exemples d'aquest fenomen en anglès més enllà de la construcció <V1-i-V2> poden ser la construcció verbal *try and do* o construccions nominals i adjectivals lexicalitzades com *mac and cheese* (plat anglès) i *nice and warm* (que significa ‘agradablement càlid’) (Ross, 2021: 10-12). Així mateix,

en català podríem adduir que construccions com *allioli* o <bo i + gerundi> entren en la definició de pseudocoordinació (Ross, 2021: 106, nota al peu).

Encara més, dins de la pseudocoordinació verbal, hi ha un subtipus que no necessàriament correspon a la relació entre verbs que veiem en la construcció <V1-i-V2>. Es tracta de coordinacions aparents en la forma que semànticament impliquen subordinació (Ross, 2021; Serra & Prunyonosa, 2002: § 17.9.1), com ara l'oració *és metgessa i després fuma*, en què s'entén una relació concessiva: *malgrat que és especialista de la salut, fa una cosa que danya la seua salut*.

El terme *pseudocoordinació* va sorgir dels estudis de la construcció en llengües escandinaves —concretament, en suec, amb Teleman (1974)—, i d'ací va passar per exemple a l'anglès o al neerlandès, llengües en què s'ha consolidat per a referir-se a la construcció que estudiem en aquest treball. En aquestes llengües s'han fet nombrosos treballs sobre la pseudocoordinació en general i sobre la construcció <V1-i-V2> en particular. S'hi poden destacar els relativament recents de Stefanowitsch (1999, 2000), De Vos (2004, 2005), Wulff (2006), Wiklund (2007, 2008) o Ross (2016, 2021), entre molts d'altres. Així, veiem que l'abast del terme va molt més enllà de la construcció <V1-i-V2>.

Un altre enfocament de referència obligada és el que proposa Coseriu (1977). Aquest autor fa un estudi sobre la construcció <V1-i-V2> en llengües europees (centrat en verbs d'agafada com a V1), i la inclou dins de la categoria de les perífrasis verbals. Així mateix, proposa que cal buscar-ne l'origen en el grec antic, que emprava sovint construccions paratàctiques —amb testimonis en el Nou Testament— que podrien donar lloc a la construcció, i considera que es podria haver transmés a altres llengües per mitjà de les traduccions bíbliques. Part de la tradició espanyola ha seguit aquesta proposta i considera que la construcció és una perífrasi verbal no prototípica. Treballs com els de García Sánchez (2003, 2007) van en aquesta línia, i també Garachana (2017) ha considerat la necessitat d'ampliar la definició de perífrasi verbal perquè s'hi pugui incloure aquesta mena de construccions.

Aquesta perspectiva emfasitza les característiques que tenen en comú la construcció <V1-i-V2> i les perífrasis verbals. Així, hi podem destacar la monopredicativitat (s'expressa una única situació malgrat que hi participen dos verbs), el canvi semàntic experimentat per V1 o el pont d'unió entre tots dos verbs que representa la conjunció *i*.

Malgrat això, també hi ha nombroses diferències i qüestions difícils d'explicar si es pren aquesta perspectiva, com ara el fet que el nexa entre verbs siga la conjunció copulativa o la possibilitat documentada en espanyol que V1 esdevinga defectiu (*va y dicen*) i, per tant, no aporte informació morfosintàctica a diferència del verb auxiliar de les perífrasis.

En aquest sentit, estudis més recents tendeixen a rebutjar la hipòtesi de la perífrasi verbal i apunten a la conveniència de considerar la construcció <V1-i-V2> en altres categories. Destaquen ací el treball de Bravo (2020) i els del grup d'investigació xilé que ha analitzat el comportament de la construcció exhaustivament en espanyol (Jaque *et al.*, 2018, 2019, 2022; Covarrubias *et al.*, 2020; Orqueda *et al.*, 2021).

La primera autora fa un estudi sobre la construcció a partir de corpus i addueix una sèrie d'arguments que contradiuen la pertinença de la construcció a les perífrasis verbals, com els que hem esmentat més amunt. A banda, fa una anàlisi del comportament de la construcció a partir del marc teòric de la gramàtica de construccions i conclou que funciona de manera semblant a un adverbí discursiu, perquè, entre d'altres coses, semànticament les seqüències *va i diu* i *sorprendentment diu* s'assemblen molt.

D'altra banda, el grup de Jaque *et al.* (2018, 2019, 2022) proposa incloure-la dins de la categoria de les *construccions multiverbals* (Aikhenvald, 2011), que, en síntesi, consisteixen en construccions formades per més d'un verb que malgrat això suposen un únic predicat (verbs en sèrie, perífrasis verbals, etc.). Aquest grup també ha assenyalat diferències concretes de funcionament entre les perífrasis i aquesta construcció, i en conseqüència ha proposat considerar-les separadament. Per exemple, en la construcció <V1-i-V2> tots dos verbs es conjuguen en formes verbals finites (diferents de l'infinitiu, el participi o el gerundi), cosa que contrasta amb les perífrasis, perquè el verb ple precisament pren formes no finites. Arran d'aquesta diferència, han proposat anomenar-la *construcció multiverbal de verbs finits coordinats*.

Dins de la relativa abundància de treballs que analitzen la construcció en diverses llengües, alguns han fet estudis empírics basats en corpus (Jaque *et al.*, 2018, 2019, 2022; Bravo, 2020; Covarrubias *et al.*, 2020; Kornfeld, 2022; Wulff, 2006), però pocs proporcionen dades quantitatives sobre freqüències o distribució dialectal (Bravo, 2020; Covarrubias *et al.* 2020). Tampoc n'hi ha gaires que l'hagen estudiada des del marc teòric de la gramàtica de construccions (Wulff, 2006; Bravo, 2020).

Quant al català, hi ha un buit important en la bibliografia, atés que no s'ha fet cap estudi específic que haja descrit i analitzat en profunditat el comportament de la construcció que ens ocupa. Tot i això, sí que hi ha una sèrie d'obres que la documenten i la comenten breument. En primer lloc, Schlieben-Lange (1971: 206) documenta i descriu mínimament l'expressió *agafo i me'n vaig* (però no fa referència a *anar* com a V1) i, seguint Coseriu (1977), la inclou dins de la categoria de les perífrasis verbals. Aquesta autora fa algunes apreciacions breus especialment centrades en si es tracta d'un calc de l'espanyol o si és una expressió genuïna. Un informant seu considera que el calc de l'espanyol és poc probable perquè se'n coneix l'ús en rossellonés —no hi hauria tampoc influència del francès perquè aquesta llengua desconeix la construcció—, però altres informants sí que la hi consideren. En opinió de l'autora, el fet que existisca una construcció anàloga en occità (en forma pronominal: *se prener + e + V2*) fa pensar que la influència de l'espanyol és poc probable.

Amb el verb *anar* en V1, alguns autors l'han documentada o esmentada de passada sense aprofundir-hi, com ara Zaragozà i Pérez (1999: 385), Dalbera (2018: 45) o Carbonell *et al.* (2011: 974). Així mateix, el *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* (Institut d'Estudis Catalans, 2016b) en documenta l'ús (*anar*: accepció núm. 20), i l'eina de difusió de la normativa *Optimot* (fitxa 7620/5) en descriu el significat bàsic i la considera inadequada en registres formals. Finalment, la *Gramàtica del català contemporani* inclou un apartat sobre la pseudocoordinació (Serra & Prunyonosa, 2002: § 17.9.1), però no tracta la construcció <V1-i-V2>, sinó només el subtipus que implica relacions subordinades amagades darrere d'una aparent coordinació. Fora d'aquestes breus referències, no hi ha cap treball que haja estudiat aquesta construcció en català.

L'origen de la construcció en català tampoc no ha estat explicat, però autors com Ross (2016) o Cruschina (2022) han proposat una evolució directa de l'esquema d'imatge de *anar* com a verb ple cap al valor de mirativitat. D'acord amb les seues idees, la sorpresa (mirativitat) es pot entendre com un desplaçament metafòric des de l'estat esperat de les coses com a centre díctic cap a una situació inesperada com a perifèria o meta del desplaçament.

No obstant això, s'han fet més propostes de caire divers. Alguns autors defensen la idea que la construcció sorgeix d'un tipus específic de coordinades (De Vos, 2004 & 2005; Kornfeld, 2022); d'altres consideren que el primer valor que es va derivar del verb

anar és el de brusquedat (Jaque *et al.*, 2018, 2019, 2022), i, com hem dit més amunt, Coseriu (1977) proposa un origen monogenètic en la koiné grega des de la qual s'hauria desplaçat a altres llengües europees.¹

¹ Vegeu Ross (2014, 2021) per a més referències i una revisió dels estudis sobre aquesta construcció en nombroses llengües.

3. MARC TEÒRIC

El marc de què partim en aquest treball és la lingüística cognitivofuncional i, dins d'aquest corrent, ens basem específicament en la gramàtica de construccions de Goldberg (1995, 2003, 2006), atés que el nostre objecte d'estudi encaixa en la definició de *construcció* que fa aquesta teoria. La lingüística cognitiva és un corrent sorgit cap a finals del segle xx de la mà d'autors com George Lakoff (1987) o Ronald Langacker (1987), entre d'altres, que naix com a resposta a la manca d'estudis sobre semàntica en el generativisme. Aquest vessant teòric considera que el llenguatge és part indestruable de la cognició humana i que en segueix els mateixos principis.

Alguns dels principis fonamentals d'aquesta teoria, d'acord amb Ibarretxe-Antuñano & Valenzuela (2012: 16-23), són els següents:

- (1) Rebutja el modularisme (la idea que hi ha una part concreta del cervell especialitzada a processar i generar informació lingüística).
- (2) Afirmar que el llenguatge i la percepció humana funcionen de manera semblant, especialment pel que fa a la separació entre figura (allò en què se centra l'atenció) i fons (el que queda 'darrere' de la figura i es difumina).
- (3) Considera que els conceptes s'han d'entendre dins d'un context que els dona sentit, el que s'ha anomenat *domini conceptual*.
- (4) Quant a la categorització, proposa que hi ha límits difusos entre categories diferents i una gradació entre membres més prototípics i més perifèrics (teoria del prototipus), en lloc de condicions suficients i necessàries.
- (5) Se centra en l'ús real que fan els parlants d'una llengua (en conseqüència, sol emprar metodologies empíriques com la lingüística de corpus).
- (6) Considera que el significat està motivat (té una raó de ser i prové d'algun lloc).
- (7) Afirmar que la motivació del significat sovint prové de l'experiència humana amb el cos propi (*corporeïtzació*) (pensem, per exemple, en *cap* com a nom, que dona lloc a *cap a* com a preposició).

La lingüística cognitiva abraça tota una sèrie de teories que parteixen de les premisses que acabem d'esmentar, entre les quals s'inclouen les anomenades *gramàtiques de construccions*. Des del treball fundacional de Langacker, molts models gramaticals cognitius tenen una visió construccional de la llengua. Així, entenen que les llengües són formades per construccions:

“Todos los tipos de unidades léxico-gramaticales, desde los morfemas hasta secuencias de mayor complejidad sintáctica como, por ejemplo, la construcción comparativa-condicional, se consideran construcciones, es decir, correspondencias convencionales entre una forma y su contribución semántica y/o función discursiva.” (Gonzálvez-García, 2012: 254)

Una construcció és entesa com una unitat simbòlica formada per la combinació de forma i significat (Goldberg, 2006: 5). Aquestes construccions són considerades des d'una perspectiva àmplia, de manera que es troben en diferents nivells del llenguatge, des del domini de la morfologia fins al semàntic o al pragmàtic passant pel sintàctic. Així, es pot establir una gradació o contínuum en els nivells d'especificitat i complexitat de les construccions. Ho podem veure en la taula següent (figura 1), extreta també de Goldberg (2006: 5).

TABLE 1.1. Examples of constructions, varying in size and complexity

Morpheme	e.g. <i>pre-</i> , <i>-ing</i>
Word	e.g. <i>avocado</i> , <i>anaconda</i> , <i>and</i>
Complex word	e.g. <i>daredevil</i> , <i>shoo-in</i>
Complex word (partially filled)	e.g. [N-s] (for regular plurals)
Idiom (filled)	e.g. <i>going great guns</i> , <i>give the Devil his due</i>
Idiom (partially filled)	e.g. <i>jog <someone's> memory</i> , <i>send <someone> to the cleaners</i>
Covariational Conditional	The Xer the Yer (e.g. <i>the more you think about it, the less you understand</i>)
Ditransitive (double object)	Subj V Obj ₁ Obj ₂ (e.g. <i>he gave her a fish taco</i> ; <i>he baked her a muffin</i>)
Passive	Subj aux VP _{pp} (PP _{by}) (e.g. <i>the armadillo was hit by a car</i>)

Figura 1. Contínuum de complexitat de les construccions (Goldberg, 2006: 5)

En aquest treball, partim de la proposta de gramàtica de construccions de Goldberg (1995, 2003, 2006). Des d'aquesta perspectiva i d'acord amb González-García (2012: 254), que explica el model de l'autora (Goldberg, 1995: 3-4, 2006), les construccions “se erigen como entidades teóricas con independencia propia y con relativa independencia de las piezas léxicas que las ‘saturan’ (o actualizan) dando lugar a enunciados concretos”, i a més “debe[n] tener alguna propiedad de forma o significado de naturaleza no (estrictamente) composicional” (González-García, 2012: 262). Això implica que el significat de les construccions no és transparent, no és composicional, i per tant no és el resultat del significat aportat per les parts que les componen, sinó que hi ha alguna cosa que va més enllà, un significat construccional.

Adicionalment, com que farem algunes consideracions breus sobre l'evolució de la construcció, convé tenir en compte algunes teories sobre el canvi semàntic, especialment la teoria de la gramaticalització, tant des de la perspectiva tradicional (Heine, Claudi & Hünemeyer, 1991; Hopper & Traugott, 2003) com la pragmàtica (Traugott & Dasher, 2002; Traugott, 2012). La definició tradicional gramaticalització s'atribueix a Kuryłowicz (1965: 69): “the increase of the range of a morpheme advancing from a lexical to a grammatical or from a less grammatical to a more grammatical status”, encara que posteriorment s'ha matisat des d'una perspectiva més pragmàtica, que té en compte com els contextos pragmàtics afavoreixen aquest procés: “the change whereby lexical material in highly constrained pragmatic and morphosyntactic contexts is assigned functional category status, and where the lexical meaning of an item is assigned constructional meaning” (Traugott & Dasher, 2002: 81). Un exemple de gramaticalització pot ser el que hem aportat més amunt (*cap* [nom] > *cap a* [preposició]), atès que passem d'una categoria lèxica oberta amb funció referencial a una categoria gramatical tancada amb funció més estructural o d'engranatge de la llengua.

Cal esmentar també la noció de *reanàlisi* (Langacker, 1977), sovint associada a la gramaticalització. Aquest concepte es pot definir com un canvi “in the structure of an expression or class of expressions that does not involve any immediate or intrinsic modification of its surface manifestation” (Langacker, 1977: 58), és a dir, un canvi de categoria gramatical en una determinada forma. Un exemple d'això en català és el pas de la perífrasi *pot ser* a l'adverbi de possibilitat *potser* (“Sí, pot ser”/“Sí, potser”).

Adicionalment, esdevindrà important al llarg del treball el concepte de subjectivació (Traugott & Dasher, 2002), ja que es relaciona amb el canvi semàntic i el sorgiment d'inferències pragmàtiques i valors més abstractes i subjectius. Aquest concepte es pot definir com a:

“The semasiological process whereby [parlant/autor] come over time to develop meanings for [lexemes] that encode or externalize their perspectives and attitudes as constrained by the communicative world of the speech event, rather than by the so-called ‘real-world’ characteristics of the event or situation referred to” (Traugott & Dasher, 2002: 30).

És a dir, es tracta d'un procés pel qual els significats passen d'expressar valors més o menys objectius a codificar la subjectivitat del parlant. Un exemple d'això pot ser l'evolució semàntica del verb *estimar* en català, que ha anat adquirint matisos progressivament més subjectius a partir del valor de ‘calcular el valor d'una cosa’ fins a arribar al de ‘tenir sentiments d'amor per una persona o cosa’ (Martines, 2000).

Finalment, esdevindran rellevants també els conceptes de *mirativitat* i *evidencialitat*, perquè es relacionen de manera directa o indirecta amb el que expressa la construcció <V1-i-V2>. DeLancey (1997: 35) defineix la mirativitat com un significat lingüístic que “marks both statements made on inference and statements based on direct experience for which the speaker had no psychological preparation” sempre que la informació adquirida siga “one which is new to the speaker, not yet integrated into [their] overall picture of the world”. Així, la mirativitat indica la sorpresa o la no preparació psicològica del parlant; alguns exemples d'elements gramaticals miratius poden ser l'entonació exclamativa o l'ús d'interjeccions com *ostres!*, *i ara!* o *uei!*

L'evidencialitat, segons Aikhenvald (2004: 1) “is a grammatical category that has source of information as its primary meaning – whether the narrator actually saw what is being described, or made inferences about it based on some evidence, or was told about it, etc.”. Així, algunes llengües diferencien gramaticalment entre si la informació prové del parlant mateix, si s'ha sentit, si s'ha rebut d'una altra persona o si s'ha vist, entre d'altres. No totes les llengües codifiquen aquest significat per mitjà de categories gramaticals, però sí que poden tenir maneres de codificar i caracteritzar la font de la

informació. Són el que s'ha anomenat *estratègies evidencials* (Aikhenvald, 2004; Antolí & Sentí, 2020: 123), construccions més o menys gramaticalitzades que codifiquen quina és la font de què s'ha extret la informació. En català, tenim exemples d'estratègies evidencials en el marcador *diu que* (Antolí & Sentí, 2020), que codifica que la font no és el parlant sinó un tercer, o el marcador *resulta que* (Sentí, 2022), que també indica que la informació sorgeix d'una font diferent del parlant però no n'especifica el tipus.

Al llarg del treball, anirem fent referència a com es relacionen tots aquests conceptes i teories amb la construcció que ens ocupa, i de quina manera s'hi codifiquen o són rellevants per a descriure-la.

4. METODOLOGIA

4.1. LINGÜÍSTICA DE CORPUS I CORPUS EMPRATS EN EL TREBALL

La metodologia que hem seguit en aquest treball segueix les aportacions de la lingüística de corpus. Aquesta disciplina es pot definir, seguint Stefanowitsch (2020: 56), com “the investigation of linguistic research questions that have been framed in terms of the conditional distribution of linguistic phenomena in a linguistic corpus”, és a dir, la investigació de fenòmens lingüístics per mitjà d’aplec de textos tractats i preparats per a la consulta. Aquesta metodologia encaixa especialment bé amb el marc teòric triat, com hem dit, perquè permet analitzar l’ús de la llengua a partir de textos reals. Es tracta, per tant, d’un enfocament *basat en l’ús* (Bybee, 2023: 12), que entén la llengua “viewed as arising from the full context in which it exists, including both the wider social context [...] and general patterns of human cognition” i també que “relies on particular aspects of general cognition, among them memory, categorization, inferential reasoning, and the ability to automate sequences of actions”.

Així, hem emprat una sèrie de corpus preexistents, orals i escrits, de la llengua catalana contemporània per a buscar exemples de la construcció que ens ocupa. Quant a corpus escrits, hem fet servir el Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC) (Institut d’Estudis Catalans, 4-3-2024), el Corpus Informatitzat del València (CIVAL) (Acadèmia Valenciana de la Llengua, 4-3-2024), la versió en català del Jozef Stefan Institute Timestamped Web Corpus 14-21 (*JSI Catalan Web Corpus 14-21*, Bušta & Herman, 2017) i el *caTenTen14 - Catalan Corpus from the Web* (Jakubíček et al., 2013). Quant a corpus orals, hem emprat el corpus *Parlars* (Esplà-Gomis & Sentí, en preparació) i els subcorpus Corpus Oral de Conversa Col·loquial (COC) i Corpus Oral Dialectal (COD) del Corpus de Català Contemporani de la Universitat de Barcelona (CCCUB).

El CTILC és un corpus obert confegit per l’IEC que actualment conté més de 100 milions de mots procedents de tota mena d’obres —tant literàries com no literàries— que, per ara, van del 1832 al 2020, i té representades les grans varietats del català. Com veiem, el corpus té un recorregut diacrònic relativament ampli, però l’emprarem des d’un enfocament principalment sincrònic. Dit això, el corpus té un biaix, atès que la varietat central suposa un 80 % dels mots del corpus, una clara sobrerrepresentació. A banda d’això,

el corpus està lematitzat i té una sèrie d'avantatges quant a la cerca, entre els quals podem esmentar la possibilitat de seleccionar la categoria gramatical dels mots o lemes cercats o els nombrosos filtres combinables de què disposa (varietat dialectal, tipologia textual, data...). A l'hora de l'extracció, però, no té l'opció de descarregar la informació de les ocurrències en format de full de càlcul, i tampoc no proporciona les dades metalingüístiques a colp d'ull.

El *CIVAL* és un corpus obert amb lematització que es limita a la varietat valenciana i que abraça des del *Llibre de repartiment*, de 1257, fins a l'actualitat, amb més de dotze mil documents i un total de 1.864.215 mots a dia 2 de juliol de 2024.² Aquest corpus està dividit en dos subcorpus: un de diacrònic (des del primer document fins a l'aprovació de les Normes de Castelló el 1932) i un de sincrònic (des de les Normes de Castelló fins a l'actualitat). A més a més, el *CIVAL* incorpora textos escrits en un sentit ampli, de manera que, a banda d'obres escrites literàries i no literàries, inclou text de blogs d'internet o cançons de grups de música. Com en el cas anterior, encara que aquest corpus tinga un abast diacrònic, en aquest treball tenim un enfocament sincrònic. Aquest corpus no és tan versàtil quant a la cerca com el CTILC, però sí que permet extreure les ocurrències en format de full de càlcul.

Tant el Jozef Stefan Institute Timestamped Web Corpus 14-21 (*JSI*) com el *caTenTen14* són corpus de text extret d'internet disponibles per a consulta en l'eina de gestió de corpus Sketch Engine. El primer forma part d'una família de corpus en diverses llengües que aplega tota mena de textos periodístics publicats en internet. La versió catalana consultada recull textos publicats entre els anys 2014 i 2021 en diferents webs de notícies i periòdics digitals en la nostra llengua. Aquest corpus proporciona metadades com els enllaços des d'on s'ha extret el text o la data de publicació, però no està lematitzat.

El segon també pertany a una família de corpus en diverses llengües que té la intenció d'aplegar text de tota mena d'arreu d'internet. En contrast amb l'anterior, aquest corpus és més generalista i no proporciona gaires metadades més enllà dels enllaços. En conseqüència, no són recuperables les dates de publicació, per exemple. Tot i això, podem assumir que les dates els textos que conté deuen anar aproximadament des de l'any 2000

² Lacreu, J. (comunicació personal, 2/7/24). El nombre de paraules només és vàlid per a la data indicada perquè el corpus està subjecte a canvis constants.

fins al 2014 (any en què es van recollir les dades del corpus). Aquest corpus sí que disposa de lematització.

El corpus *Parlars* és un corpus oral del valencià col·loquial que principalment pretén “fer la darrera fotografia —segurament— [de la] varietat [col·loquial] genuïna de la llengua en totes les comarques valencianes, abans que desaparega per complet” (Montserrat & Segura, 2020: 12). Aquest corpus, en la seua primera versió, consisteix en la transcripció i lematització de 17 converses i 1 monòleg de persones entre 60 i 95 anys dels sis parlars valencians (alacantí, meridional, mallorquí, central, septentrional i tortosí), en gravacions dutes a terme entre 2018 i 2019. Tot i que no ha estat publicat encara, hem pogut consultar la primera col·lecció de gravacions transcrits i anotades, que es publicarà aviat (Esplà-Gomis & Sentí, en preparació).

Finalment, el CCCUB és un “arxiu de corpus de llengua catalana oral contemporània que ha estat confegit per a l’estudi de la variació dialectal, social i funcional en la llengua catalana” (<https://www.ub.edu/CCCUB/>, consultat el 28-6-24). Aquest corpus està dividit en quatre subcorpus que representen les varietats dialectal (1 subcorpus), social (1 subcorpus) i funcional (2 subcorpus) de la llengua. En aquest treball, consultarem només el COC i els textos disponibles del COD, com hem avançat adés.

En definitiva, hem emprat corpus disponibles en català d’origen i natura diversos. Amb l’estudi d’aquests corpus en conjunt intentarem buscar una representativitat de la variació de la llengua en totes les dimensions, atés que representen dialectes i parlars diferents, registres diferents (col·loquial, estàndard, formal...) o modalitats diferents (oral i escrit), entre d’altres. A més, les mancances d’alguns acaben sent compensades per característiques que tenen la resta, de manera que, en conjunt, es complementen.

4.2. CRITERIS DE CERCA I EXCLUSIÓ D’OCURRÈNCIES

En aquest apartat detallarem el procediment de les cerques que hem dut a terme en cadascun dels corpus i també els criteris que hem seguit per a incloure una determinada ocurrència de la cerca en la tria final, seguint els criteris proposats per Covarrubias (2019) per a això darrer. Com que es tracta d’una construcció conformada per més d’una paraula, en els cercadors hem hagut de buscar seqüències complexes, és a dir, seqüències que contenen diversos mots. A més d’això, en tots els casos hem buscat els primers elements

de la construcció (V1 + i), atés que es tracta de la part fixa de la construcció —V2, com hem dit, pertany a una sèrie oberta i, per tant, varia molt.

En el *CTILC*, hem fet una cerca de coocurrències el dia 4/3/24 que preveu tant la forma bàsica de la construcció (V1 + i) com possibles interpolacions d'elements entre els constituents que la componen. L'esquema següent reproduïx les opcions de cerca que hem triat (marquem en negreta les parts obligatòries i posem l'etiqueta *opcional* entre parèntesis a les que no ho són):

lema *anar* (categoria gramatical = verb) +

categoria gramatical = pronom (opcional) +

categoria gramatical = nom (opcional) +

lema *i* (categoria gramatical = conjunció) +

categoria gramatical = pronom (opcional) +

categoria gramatical = nom (opcional)³

En el *CIVAL*, el dia 4/3/24 hem buscat amb l'opció de cerca avançada el lema del verb *anar* i seguit del lema de la conjunció *i*. La cerca, utilitzant exactament els mateixos paràmetres, ha retornat en moments diferents quantitats d'ocurrències que variaven: de vegades en retornava més i de vegades menys. A més d'això, en algunes d'aquestes ocurrències la forma *vas* s'emprava en el sentit nominal de 'recipient', no en el sentit verbal de moviment. També hem observat que, per alguna raó, la forma de 3a persona singular del present d'indicatiu (*va i*) no està inclosa en aquesta cerca. Arran d'això darrer, hem fet una segona cerca el dia 30/3/24, limitada únicament a la forma *va i*. Aquesta cerca ha retornat nombroses ocurrències positives de la construcció <V1-i-V2> que efectivament no apareixien en l'anterior.

En el *caTenTen14*, el dia 3/3/24 hem fet una cerca dels lemes *anar* + *i*. Aquest corpus, com hem dit, no posa a disposició nostra gaires metadades i per tant desconeixem les dates o la tipologia textual de les ocurrències, especialment tenint en compte que molts dels resultats pertanyen a webs que han desaparegut o s'han traslladat. Tampoc no podem

³ Aquest esquema és una adaptació de les opcions de cerca de coocurrències que ofereix el *CTILC*, disponible en la pàgina següent: https://CTILC.iec.cat/scripts/CTILCQConc_Coocur0.asp

determinar fàcilment a quin dialecte pertany cada ocurrència. No obstant això, després del garbellament manual sí que hem pogut determinar que la majoria d'ocurrències corresponen a comentaris en webs de fòrums, entrades de blocs o similars.

El corpus *JSI* no està lematitzat i per tant no podem buscar els lemes *anar + i*, però sí que proporciona algunes metadades. Així doncs, el dia 3/3/24 hem fet una cerca limitada a la forma *va i*. Les ocurrències d'aquest corpus pertanyen, efectivament, a textos periodístics.

El corpus *Parlars* està lematitzat, però hem decidit limitar les cerques a formes concretes per a estalviar temps en la destria d'ocurrències. En conseqüència, amb els corpus *Parlars*, el *COC* i el *COD* (*CCCUB*) el procediment ha estat idèntic. En primer lloc, hem passat els textos del format original (.eaf en el cas del *Parlars*, PDF en el cas del *COD*) a .txt per a poder interrogar-los. En acabant, hem passat els documents de text pel programa de processament de corpus i concordances AntConc i hem fet cerques simples de totes les formes de present d'indicatiu del verb *anar* seguit de la conjunció *i* (*va i*, *vaig i*, *vas i*, *van i*, *anem i*, *aneu i*), i també de la 3a persona singular en alguns temps de passat (*va anar i*, *anà i*).

D'una altra banda, els criteris d'exclusió genèrics que hem fet servir per a destriar els casos són els que indiquen Covarrubias *et al.* (2020: 237) a partir de Covarrubias (2019), que reproduïm tot seguit:

“A. Un criterio fundamental que agrupa todos los demás criterios propuestos a continuación es cuando el primer verbo conserva su significado léxico. En consecuencia, se eliminaron los casos en los que se determinó que el primer verbo presentaba su significado léxico sin ninguna ambigüedad. Los siguientes criterios expuestos permitieron optar por la exclusión de un ejemplo cuando este mostraba ambigüedad en algún grado.

B. Existen dos criterios transversales a la exclusión de casos con los ocho posibles verbos auxiliares:

B.1. La falta de contexto: se excluyeron todos los casos en los que no fue posible determinar la naturaleza auxiliar del primer verbo por falta de contexto.

B.2. La oposición de antónimos por medio de la conjunción entre el primer y el segundo verbo, por ejemplo, *ir y venir, agarrar y soltar, llegar e irse*, entre otros.” (Covarrubias *et al.*, 2020: 237).

A banda d’aquests criteris, hem optat per conservar casos ambigus en què, malgrat entendre’s moviment, s’entén clarament algun dels valors de la construcció, és a dir, sorpresa (mirativitat), contrarietat o brusquedat. Recuperem l’exemple (3) ara com a (5) per a mostrar-ho:

- (5) Davant això, el professor envià un company meu perquè els cridara l’atenció. Aquell **anà i els digué**: «Va, xiquets, ja està bé; aneu a fer la mà!», amb la mala sort que tots ho vam sentir (*Josep Lluís Bausset. Converses amb l’home subterrani*, Santi Vallés Casesnoves, 2000, CIVAL).

Així, l’ús del verb *enviar* en l’oració anterior fa que s’entenga moviment, però també sembla que el fet provoque una certa sorpresa o contrarietat en el parlant pel fet que el company tinga una actitud desconsiderada cap als xiquets.

4.3. CLASSIFICACIÓ D’OCURRÈNCIES

En total, hem obtingut 960 ocurrences de la construcció <V1-i-V2>, que van del 1866 al 2022, encara que la gran majoria pertanyen al segle XXI. A continuació, n’oferim alguns exemples (6) i, en la taula 1, indiquem el desglossament per corpus, els casos clars i els ambigus:

- (6) a. Pobre pare, tot el sant dia abocat als llibres i als objectes rars, i **va i es mor** ple de ferides. (*Jo confesso*, Jaume Cabré, 2011, CTILC).
- b. Torne de nou remugant i voltant el cotxe veient que era allí la navaixa. I per demostrar-li a Manolo que no sols ell era el valent... **vaig i la furte**. (*Xssst!... Manolo està estudiant*, Guillem Lera i Perales, 2020, CIVAL).
- c. Estàvem contents perquè per un cop ens havien respectat, i l’endemà **va i ens tanquen!** ([La resistència de la cultura no és infinita, teatres i cinemes a la UCI](#), 8-11-2020, Lúdia Penelo, Sketch Engine, JSI web corpus 14-21).

Corpus	Freqüència absoluta de la construcció <V1-i-V2>	Casos ambigus	Total
<i>CTILC</i>	156 (86,19 %)	25 (13,81 %)	181
<i>CIVAL</i>	308 (90,86 %)	31 (9,14 %)	339
<i>JSI</i>	248 (99,19 %)	2 (0,81 %)	250
<i>caTenTen14</i>	174 (100 %)	0 (0 %)	174
<i>Parlars</i>	15 (93,75 %)	1 (6,25 %)	16
<i>COD</i>	—	—	—
<i>COC</i>	—	—	—
Total	901 (93,85 %)	59 (6,15 %)	960

Taula 1. Freqüència absoluta de la construcció <V1-i-V2> per corpus i casos ambigus

Com veiem, tenim 901 ocurrences de la construcció <V1-i-V2> i 59 exemples ambigus. El més destacable és que en els subcorpus del *CCCUB* (*COD* i *COC*) no hem trobat cap ocurrencia de la construcció, cosa que es podria deure al fet que no estan lematitzats i per tant la cerca estava limitada. Hem classificat aquestes 960 ocurrences en un full de càlcul per a poder etiquetar-les còmodament. En la pàgina següent oferim un exemple visual del full de càlcul amb aquestes dades (figura 2).

ID	Corpus	Obra	Any	Autor	Dialecte	Tipologia textual	Gènere (si)	Occurrència	Forma 1r verb	Lema 1r verb	Forma 2n verb	Convergeix	Lema 2n verb	Aktionsart 2n verb	Valor pragm.	Valoració del pa
371	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	la grandíssima qualitat que té en fons. Doncs lluny d'abandonar, continua persistint i quan l'equip el necessita, va i queda bé en largada amb 378. En triple salt, 30è lloc per l'Óliver Miras, que no és especialista en la prova, amb 8'20.1	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	quedar	Estat	Mirativitat	?
372	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	president. L'esperava Zapatero, a les escales del palau, sense abric, aguantant la rasca hivernal madrilenya. I va i Rajoy baixa del cotxe i es fa la foto... amb abric! Ho van comentar els dos mateixos protagonistes davant	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	No (subjecte no coincident)	baixar	Assoliment	Mirativitat	Neutra
373	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	és gloriosa per diversos motius: el seu segon any lent atletisme, el primer en que corre 800 i en el seu primer campionat va i rebaixa la seva marca de 2'06"00 a ni més ni menys que 2'03"22. Els 2 primers han entrat 7 segons abans i el 3er 1 segon i 22	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	rebaixar	Assoliment	Mirativitat	Positiva
374	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	(fludissimes i "naturals" pels vincles familiars i d'orige (segons Guinot el 80% de "fundadors" eren catalans), va i resulta que les relacions comercials en els catalans es poden calificar d'inexistents! I es que les mentres cauen	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	resultar	Assoliment	Mirativitat	Negativa
375	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	posar la senyera? De les coses que NO poden passar en aquesta vida, aquesta és una. Doncs això que no hauria de passar mai, va i resulta que passa, per vergonya del poble de Cornellà de Llobregat i l'alcalde Balmón, el substitut del Montilla. Si	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	resultar	Assoliment	Mirativitat	Negativa
376	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	la seva companyia. La Ghost!!! La famosa actriu dels anuncis de la tele que té flipats tots els nens del món! Que fort!!! va i resulta que el Jojo i el Pernil, tot d'una, també volen ser actors i es barallen amb el Víctor pel paper protagonista de	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	resultar	Assoliment	Mirativitat	Neutra
377	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	acull lots de sultant. En aquest País el ciutadans visten de marca i poren joies esplèndides i perfums encisadors. Ara va i resulta que un bon dia la selecció espanyola de futbol guanya el mundial d'aquest "esport nacional" que arrossega	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	resultar	Assoliment	Mirativitat	Negativa
378	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	estarà en l'agenda política i econòmica del futur de Catalunya. M'estic quedant dormit M'estic quedant dormit, el món va i s'atura . Ho noto, no vull, però veig que ha d'esser així... M'estic quedant dormit, tothom em demana que desporti, duo	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	aturar-se	Assoliment	Brusquedat	Neutra
379	Sketch Engine (caTenTen14)	?	00-14	?	?	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	Fòrums, comentaris, blogs (internet)	la grabadora, posar els seus tornillos, posar uns cables grisos i tancar-la. Els he vestit més ràpids! Després va i s'empipa perquè m'instal·la la merda aquesta del ESASY CD Creator que ve amb la grabadora i jo li dic que el lleui i que em	3a sg. prs. ind.	anar	3a sg. prs. ind.	Si	empipar-se	Realització	Contrarietat	Negativa

Figura 2. Classificació d'ocurrències en el full de càlcul

A la banda esquerra de cada ocurrència hem afegit les metadades següents (sempre que els corpus les proporcionen): corpus de què s'ha extret, nom i any de publicació de l'obra, autoria, varietat dialectal i tipologia/gènere textual. A la banda dreta, hem anotat les dades lingüístiques següents: forma i lema de V1, forma i lema de V2, coincidència entre formes verbals o no, aspecte lèxic o *aktionsart* de V2, valor semàntic/pragmàtic focalitzat i, finalment, valoració del parlant en l'eix positiu-negatiu.

4.4. LIMITACIONS

Alguns dels corpus que hem fet servir i algunes de les cerques fetes tenen limitacions que cal comentar. En primer lloc, alguns dels corpus consultats, com hem dit, no disposen de lematització (*JSI*, *COC* i *COD*), fet que implica haver de limitar la cerca a les formes que intuïm que seran més productives per tal de no sobrepassar l'abast del treball. De fet, en el cas del *JSI* hem hagut de fer cerques només amb la forma *va i* perquè la quantitat d'ocurrències era molt alta. Aquest fet pot implicar que aquesta forma estiga lleugerament sobrerepresentada en la mostra final.

Com hem dit adés, els corpus *JSI* i *caTenTen14* no ofereixen metadades sobre la varietat dialectal a què pertany cada ocurrència ni sobre la tipologia textual. Sí que indiquen els enllaços d'on s'extreuen els textos i per tant podríem comprovar aquestes dades manualment, però fer-ho va més enllà de l'abast d'aquest treball, sobretot tenint en compte que alguns enllaços ja no funcionen. Així, hem optat per deixar en blanc la varietat dialectal de les ocurrències d'aquests corpus. Quant a la tipologia textual, després de feta l'anàlisi hem observat que la majoria de textos d'aquests dos corpus es poden agrupar, respectivament, sota les categories paraigua de *premsa en línia + comentaris (JSI)* i *entrades de blogs/fòrums + comentaris (caTenTen14)*.⁴ Aquestes categories són merament descriptives i només indiquen la procedència dels textos de manera genèrica; en conseqüència, poden contenir textos de tipologies i gèneres diversos (narracions breus, notícies, articles d'opinió, etc.), però permeten tenir una visió de conjunt que resulta útil a l'efecte del treball.

Tal com hem indicat més amunt, sembla que el *CIVAL* té problemes amb la lematització d'alguns textos i també a l'hora d'incloure específicament la forma *va i* dins

⁴ L'etiqueta inclou *comentaris* perquè també s'hi inclouen els comentaris que deixen els usuaris dels webs.

dels lemes *anar i*; consegüentment, no podem descartar que hi haja altres qüestions problemàtiques amb aquest corpus que puguin haver limitat les nostres cerques.

Finalment, fem notar la manca d'opcions per a afinar les cerques en alguns corpus, ja que, per exemple, l'únic que deixa incloure opcionalment elements interpolats i triar específicament quin lema, forma o categoria gramatical han de tenir aquests elements és el *CTILC*. I fins i tot amb aquestes opcions d'afinament, també cal tenir en compte la dificultat intrínseca de trobar encadenaments —casos en què per exemple hi ha dos verbs darrere del primer separats d'aquest per una coma (*va, s'empenya i m'amolla...*)—, ja que, d'una banda, els V2 varien massa per a buscar-los un per un en els corpus no lematitzats i, de l'altra, alguns dels corpus lematitzats no són sensibles a elements com les comes i no permeten afegir-les a la cerca.

5. RESULTATS

En aquest capítol detallarem les dades quantitatives dels corpus i farem alguns apunts pel que fa a la distribució dialectal de la construcció i a la tipologia dels textos en què apareixen les ocurrences. Després, farem l'anàlisi lingüística pròpiament dita descrivint els aspectes morfològics, sintàctics, semàntics i pragmàtics de la construcció <V1-i-V2>.

5.1. RESULTATS QUANTITATIUS, DISTRIBUCIÓ DIALECTAL I TIPOLOGIA TEXTUAL

Primerament, proporcionem una taula que indica les paraules totals de cada corpus amb les freqüències absoluta i relativa de la construcció que ens ocupa:^{5,6}

Corpus	Paraules totals corpus	Freqüència absoluta	Freqüència relativa (ppm)
<i>CTILC</i>	94.395.448	181	1,917
<i>CIVAL</i>	1.864.215	339	181,846
<i>JSI</i>	449.634.119	250	0,556
<i>caTenTen14</i>	182.608.420	174	0,953
<i>Parlars</i>	246.320	16	64,956
<i>COD i COC</i>	162.247	—	—
Total	728.748.522	960	1,317

Taula 2. Dades quantitatives per corpus i freqüències

⁵ A l'efecte de facilitar l'extracció de la freqüència relativa, hem considerat els tres constituents obligatoris de la construcció com un sol mot.

⁶ Per les limitacions i qüestions de temps esmentades més amunt, en el corpus *JSI* només hem buscat la seqüència *va i* en aquesta forma concreta, no els lemes *anar i*. Arran d'això, la freqüència relativa real de la construcció deu ser més alta que la que indiquem aquí.

Els corpus emprats són prou representatius per a analitzar les ocurrencies de la construcció, atés que la quantitat de paraules que contenen és considerable i reuneixen diversos tipus de comunicació. Com que es tracta de corpus orals, el *Parlars*, el *COC* i el *COD* són quantitativament més reduïts, però tenen una extensió adequada per a treballar-hi.

Les freqüències absoluta i relativa més altes corresponen totes dues al *CIVAL*, amb una àmplia diferència en comparació amb la resta dels corpus. Aquesta dada és remarcable i és un indicatiu que la construcció podria ser especialment productiva en valencià. Apunta també en aquesta direcció el fet que el segon corpus amb la freqüència relativa més alta és el *Parlars*, que també està compost per textos únicament valencians.

Abans d'extreure conclusions, però, cal considerar la distribució d'ocurrencies per dialecte i les seues freqüències relatives. Com hem dit, no disposem de les dades dialectals de bona part de les ocurrencies (424, que provenen dels corpus *JSI* i *caTenTen14*), i el *CTILC* és l'únic que té representats els cinc grans dialectes del català, de manera que és l'únic que podem desglossar. Vegem-ho en la taula 3:

Corpus	Varietat	Paraules totals varietat	Freqüència absoluta	Freqüència relativa (ppm)
<i>CTILC</i>	Valencià	8.570.920	49	4,587
	Central	71.066.637	115	1,618
	Nord-occidental	6.586.904	11	1,670
	Baleàric	7.193.623	6	0,834
<i>CIVAL</i>	Valencià	1.864.215	339	181,846
<i>Parlars</i>	Valencià	246.320	16	64,956

Taula 3. Distribució dialectal general de la construcció <V1-i-V2>

De la taula es desprén que la freqüència relativa de la construcció en valencià també destaca dins del *CTILC*, ja que és unes tres vegades més alta que en la resta de dialectes. En conseqüència, tenim diversos indicis que la construcció <V1-i-V2> és més productiva en valencià que en altres varietats.

No obstant això, cal advertir de possibles biaixos que afavoririen l'aparició de la construcció per la naturalesa dels textos dels corpus. Per exemple, les obres valencianes del segle XIX i principis del XX que conté *CTILC* tendeixen a ser revistes —moltes de les quals satíriques— o sainets. Aquest tipus d'obres sol mostrar una col·loquialitat planificada que per tant s'acosta a la llengua informal més espontània (Sentí, 2024 [en premsa]).

També nombroses ocurrences del *CIVAL* pertanyen a obres de narrativa dirigides a infants i joves, que generalment intenten reproduir el seu model de llengua si els personatges tenen aquesta franja d'edat, de manera que una altra vegada solen tendir al registre col·loquial o, si més no, a emprar un model que s'hi acosta.

Precisament la col·loquialitat i la narrativitat, com veurem al llarg de l'anàlisi, són característiques pròpies de la construcció <V1-i-V2>, i això podria suposar que la construcció estiga sobrerrepresentada en valencià pel tipus de text majoritari dels corpus més que no per ser més productiva en aquest dialecte. Amb tot, caldria tenir més informació sobre els corpus per a saber-ho del cert.

En relació amb això, alguns corpus ofereixen dades sobre la tipologia dels textos en què hem trobat les ocurrences de la construcció que ens ocupa. Per a agrupar els textos en categories, hem pres la classificació i la terminologia que empren els corpus si ofereixen aquestes metadades i, en cas que no, hem creat una classificació pròpia *ad hoc*. Això no està exempt de problemes, perquè cada corpus empra classificacions i terminologies diferents, i les categories creades *ad hoc* poden agrupar gèneres diversos. En aquest sentit, no podem establir una correspondència exacta d'aquestes categories amb la classificació clàssica de tipologies textuais (narratius, argumentatius, expositius, descriptius...), encara que hi ha connexió.

Així, tal com hem comentat més amunt, les ocurrences del corpus *JSI* estan agrupades sota la denominació de *Prensa en línia + comentaris*. Arran de l'anàlisi hem observat que aquestes ocurrences provenen sobretot de textos argumentatius (especialment articles d'opinió). De la mateixa manera, les ocurrences del *caTenTen14* estan agrupades sota el nom *Entrades fòrums/blogs + comentaris*. La majoria d'ocurrences d'aquest corpus prové de textos narratius. Finalment, les gravacions del corpus *Parlars* són majoritàriament converses, però també hi ha dos monòlegs, però la majoria d'ocurrences prové de seqüències narratives.

Fora d'això, hem creat la categoria *Altres*, que agrupa els tipus de text en què hem documentat 4 ocurrences o menys i, per tant, no són gaire productius quantitativament. Ho podem veure en la taula 4:⁷

Classificació	Freqüència absoluta	Percentatge
Narrativa	379	39,48 %
Prensa en línia + comentaris	250	26,04 %
Entrades fòrums/blogs + comentaris	174	18,13 %
Teatre	64	6,67 %
Prensa escrita	30	3,13 %
Poesia	20	2,08 %
Monòleg/Diàleg oral	16	1,67 %
Assaig	12	1,25 %
Altres	15	1,56 %
Total general	960	100 %

Taula 4. Freqüència absoluta i percentatge per tipologia textual

La tipologia textual més freqüent és clarament la narrativa. Aquesta tendència es pot explicar per dues raons. D'una banda, la funció principal de la construcció <V1-i-V2> és comentar situacions generalment ocorregudes en el passat i caracteritzar-les com a inesperades, indignants o sobtades. De l'altra, dins d'aquesta categoria hi ha nombroses obres que solen tendir al registre col·loquial —com ara contes, rondalles o literatura per a infants i joves—, on sol aparèixer la construcció.

El segon lloc correspon al grup de premsa en línia, que conté sobretot articles d'opinió. Aquests textos són principalment argumentatius, però també poden tenir

⁷ Aquestes dades són orientatives perquè, d'una banda, no ens basem en la seqüència textual del context en què apareix la construcció, sinó la seqüència principal dels textos, que podria ser diferent. De l'altra, com hem comentat més amunt, les etiquetes de *premsa en línia*, *premsa escrita* i *entrades de blogs/fòrums* són categories paraigua que poden contenir textos pertanyents a diverses tipologies i gèneres.

seqüències narratives inserides, i els autors hi solen emprar estratègies d'acostament al lector com l'ús del registre col·loquial. A més a més, aquesta categoria també inclou els comentaris que fan els usuaris a notícies o articles, que també tendeixen a expressar opinions i al registre col·loquial. Tot això, com veurem, són contextos idonis per a l'ús de la construcció <V1-i-V2>, especialment amb els valors més subjectius (mirativitat i contrarietat; vg. § 5.3.3). En relació amb això darrer, més endavant (vg. § 5.3.5), comentarem la correlació entre el valor de la construcció que es focalitza i la tipologia o el gènere textual.

En tercer lloc, hi ha les entrades de fòrums o blogs, juntament amb els comentaris que hi deixen els usuaris. Aquesta categoria, una altra vegada, tendeix a contenir textos narratius o argumentatius escrits en un registre més aviat col·loquial. Així, tornem a observar condicions adequades per a emprar la construcció <V1-i-V2> per les raons que hem adduït adés.

En els tres grups següents (teatre, premsa escrita i poesia) veiem les tendències següents: en el teatre, les ocurrencies s'insereixen en seqüències narratives que fan referència a esdeveniments passats; en la premsa escrita, solen aparèixer en articles d'opinió que comenten fets d'actualitat, i, finalment, en el gènere poètic la construcció <V1-i-V2> apareix sobretot en poemes populars la finalitat principal dels quals és entretenir. Els grups restants són minoritaris, però també segueixen les tendències que hem esmentat segons si són més narratius o argumentatius.

5.2. ASPECTES FORMALS

En aquest apartat ens centrarem a descriure sincrònicament les característiques sintàctiques de la construcció i els trets morfosintàctics dels verbs que hi participen. Principalment, la construcció està conformada per tres constituents que segueixen l'esquema següent: V1 + i + V2. Tot seguit els descriurem breument per ordre.

La primera posició (V1) pot ser ocupada per una sèrie tancada de verbs molt restringida. En català ara per ara només hi hem documentat *anar* i *agafar/agarrar*; com hem dit, en aquest treball estudiarem únicament el verb *anar* en aquesta posició. Els verbs que apareixen en aquesta posició perden l'estructura argumental, i per tant desapareix l'argument intern; en aquest cas, la meta del verb *anar*. De fet, l'aparició d'arguments interns o d'adjunts desactiva la lectura construccional i fa que l'oració s'entengui com una

veritable coordinació de dos verbs plens. Recuperem en aquest sentit els exemples de (2), ara com a (7) i (8), per a veure-ho.

- (7) a. I, com si les dues feines no bastessin per a no romandre ocios, **va i augmenta** el seu patrimoni amb un ramat de cabres, la llet de les quals ell mateix munyia (*Enric Morera*, Ignasi Iglésias, 1921, *CTILC*).
- b. ...Ai, esta dona! Jo amb ella no vull viure. Jo me'n vaig de casa, me'n vaig per eixe món. I no vull saber-me'n res, d'ella. I **agafa i se'n va** i es deixa la dona. Se'n va i se'n va a un poble. Se'n va a un poble del costat. Es queda a la fonda. Hi havia una xica fadrina, en la... (*La dona que colava*, Rosabel Roig Vila & Mari Roig Vila, 2000, *CIVAL*).
- (8) a. **Va a la granja i augmenta** el seu patrimoni amb un ramat de cabres.
- b. I **agafa la jaqueta i se'n va**.

Així mateix, el primer verb també perd la capacitat de regir un argument extern —el subjecte—, atès que no és necessari que concorde amb cap element de l'oració, encara que en la majoria dels casos sí que manté, convencionalment, la concordança amb un subjecte i amb V2.⁸ Quan no concorda amb el subjecte, V1 esdevé defectiu: pren sistemàticament la forma de 3a persona singular del PI (*va*). En aquests casos la concordança entre verb i subjecte recau únicament en V2, com en l'exemple (9), que recuperem de (4). Aquesta característica allunya la construcció <V1-i-V2> de les perífrasis verbals, ja que en les darreres l'auxiliar —l'equivalent de V1— és el que manté sistemàticament la propietat morfosintàctica de concordença amb el subjecte.

- (9) a. I vetaquí que, des de lluny, des de tan lluny que em pensava que no hi arribaria, **va i llanço** la pedra contra l'espantall (*La noia del gira-sol*, Agustí Bartra, 1982, *CTILC*).

⁸ En relació amb la concordança, Bravo (2020) observa diferències entre els verbs *ir* i *coger/agarrar* com a V1 en espanyol. Segons aquesta autora, els segons sí que han de mantenir la concordança amb el subjecte i amb V2 necessàriament i només poden combinar-se amb subjectes agents, mentre que el primer no. Creiem que aquesta diferència també existeix en català, però no ho podem assegurar perquè encara no hem estudiat els verbs d'agafada com a V1. Deixem el tema per a futures investigacions.

De més a més, V1 perd el significat original de moviment i la construcció adquireix nous valors de mirativitat, brusquedat o contrarietat, com veurem en l'apartat d'aspectes semàntics i pragmàtics (§ 5.3). En definitiva, V1 adquireix una forma semifixa i perd la seua funció predicativa: ja no es tracta d'un verb ple.

La segona posició de la construcció només pot estar ocupada per la conjunció copulativa *i*, que manté la funció sintàctica d'unió (nexe) però ja no expressa una relació additiva, perquè el verb de V1 deixa de ser ple, no aporta el significat de moviment i, en definitiva, no està en el mateix nivell que V2.

La darrera posició (V2) també ha de ser ocupada per un verb, però, a diferència de V1, la sèrie és oberta, amb algunes tendències pel que fa a l'aspecte lèxic, com veurem més endavant (cf. § 5.2.5). Aquest verb selecciona l'estructura argumental de l'oració, regeix el subjecte, hi concorda sempre i aporta el significat oracional (vg. els exemples anteriors). És a dir, es manté com un verb ple i conserva el significat proposicional.

Adicionalment, les interpolacions d'elements com noms, pronoms, clítics, adverbis, incisos o interjeccions són possibles i relativament comunes segons el cas; més endavant (cf. § 5.2.3) tractarem aquest fenomen en detall.

D'aquesta manera, la part que podem considerar fixa de la construcció és 'V1 + *i*', que s'uneix a V2 i funciona de manera semblant a un adverbi (*va/agafa/agarra i diu = bruscament / inesperadament / de manera indignant diu...*).⁹ Així doncs, la construcció <V1-i-V2> conforma un únic predicat malgrat que continga dos verbs.

5.2.1. *Morfologia verbal, convergències i divergències*

Els verbs que ocupen V1 i V2 solen compartir les formes de temps, aspecte i mode (TAM) i de persona i nombre (PN), encara que no sempre és així. Per a més claredat, a partir d'ara parlarem de *conjugació convergent* per a referir-nos a la coincidència formal entre V1 i V2 i de *conjugació divergent* per a referir-nos a la diferència formal entre V1 i V2. Encunyem aquests termes *ad hoc* perquè fins on sabem no hi ha un terme normalitzat per a referir-s'hi.

⁹ Per a una ampliació de l'anàlisi de la construcció com un adverbi discursiu, vegeu Bravo (2020: § 5.2).

Així, de les 960 ocurrences totals, 757 corresponen a la conjugació convergent. Dins de les ocurrences convergents, és especialment rar trobar els verbs en temps diferents del present d'indicatiu: només n'hem documentat tres casos, i són ambigus perquè, a banda d'algun dels valors de la construcció, s'hi pot entendre també moviment. Tot seguit, oferim una taula amb dades quantitatives sobre les formes verbals de les ocurrences:

	1a sg	2a sg	3a sg	1a pl	2a pl	3a pl	Impersonal	Total temps verbals
Present	44	20	645	2	0	43	—	754
Imperfet	0	0	1	0	0	0	—	1
Passat simple	0	0	1	0	0	0	—	1
Infinitiu	—	—	—	—	—	—	1	1
Total PN	44	20	647	2	0	43	1	757

Taula 5. Ocurrences amb conjugació convergent

Com veiem, en els casos convergents el present d'indicatiu (PI) és el temps més productiu i, dins d'aquest, la forma aclaparadorament majoritària és la 3a persona singular. Encara dins del PI, és igualment possible i relativament freqüent trobar altres valors de PN, però fem notar ací la baixa freqüència de la 1a plural i l'absència total de la 2a plural. En (10) oferim alguns exemples de conjugació convergent, el primer dels quals recuperem de (3).

- (10) a. Doncs, enmig de tanta plàcida i emocionant vida, **va i esclata** la guerra i ell, com tots els altres nois, va ser cridat a files sense escapatòria (*Prime time. Irreverències*, Isabel-Clara Simó, 2019, *CTILC*).
- b. Formem part d'una espècie de generació "zàping" que tot ho volem ja! i que si no ens agrada molt, doncs pam! **anem i ho canviem** sense pensar (Sketch Engine, *caTenTen14*).

- c. SUN [(esclatant)]. I, com que era un poca-vergonya, per això l'has posat d'encarregat a la teva fàbrica!
XUI. Perquè et regenerassis!
CUNYADA. Per fer-ne un esbirro!
WANG. I, un cop regenerat, **vas i el vens** a aquesta, no?
(*La bona persona de Sezuan*, Carme Serrallonga, 1967, *CTILC*).
- d. ...una història de novel·la amb Efigènia, un rotllo de pel·li porno amb la cap, una bogeria inqualificable amb una alumna que encara estava més boja que jo. I per si no n'hi havia prou, **anava i li demanava** consell a la meua ex. (*Pell de pruna*, Joan Olivares, 2007, *CIVAL*).
- e. Davant això, el professor envià un company meu perquè els cridara l'atenció. Aquell **anà i els digué**: «Va, xiquets, ja està bé; aneu a fer la mà!», amb la mala sort que tots ho vam sentir (*Josep Lluís Bausset. Converses amb l'home subterrani*, Santi Vallés Casesnoves, 2000, *CIVAL*).

En consonància amb aquestes dades, Kornfeld (2022: 259) i Bravo (2020: 141), que estudien la construcció en espanyol a partir de corpus, troben que en la conjugació convergent la forma verbal majoritària és la 3a persona singular del PI, si bé també és possible trobar V1 i V2 en altres temps, però són menys productius. Tot i això, cap dels dos estudis no aporta dades quantitatives equivalents a les que oferim ací i per tant no podem comparar la productivitat en espanyol i en català.

A banda d'això, en una quantitat considerable de les ocurrences de la conjugació convergent, l'element que fa de subjecte de V2 apareix després de la conjunció *i*. En (11) en proporcionem un parell d'exemples:

- (11) a. En aquest temps, **va i un jove**, d'una de les cases mitjanes del teu mateix poble, segones, **et diu** que et casis amb ell (*País íntim*, Maria Barbal, 2005, *CTILC*).
- b. El vot indirecte és una cosa més tangible a la utilitat: tu votes a un partit i **va i aquest fa** president el d'un altre que justament és el que tu mai de la teva vida haguessis votat (Sketch Engine, *caTenTen14*).

En tots dos exemples l'element que fa la funció de subjecte de V2 (marcat en cursiva) apareix en una posició en què no es pot unir sintàcticament amb V1. Per tant, interpretem aquest subjecte no és compartit entre els dos verbs. Així doncs, entenem que V1 s'ha fixat, i el fet que concorde amb V2 i amb el seu subjecte és, com déiem més amunt, una convenció residual. Casos com aquest serien una mostra de la gramaticalització del verb *anar* en aquesta construcció, ja que impliquen la descategorització (pèrdua de propietats morfosintàctiques) del verb; alhora, són una altra de les raons per les quals afirmem que V1 comença a perdre tota l'estructura argumental, tant la interna com l'externa.

Com hem avançat més amunt, hi ha també nombroses ocurrències en què V1 i V2 no presenten les mateixes formes verbals, és a dir, casos divergents. En aquests exemples, V1 esdevé defectiu i pren sistemàticament la forma de 3a persona singular del PI (*va*), mentre que V2 pren la forma que necessite el predicat. Oferim tot seguit la taula 6 amb dades quantitatives corresponents als casos divergents. Cal tenir en compte que aquesta taula fa referència únicament a la forma de V2, atès que V1 s'ha fixat en la forma *va*, com hem dit. No incloem ací dades sobre la forma de 3a persona singular del present d'indicatiu, perquè els valors de TAM i PN de V2 coincidirien amb els de V1 i per tant es tractaria de conjugació convergent.¹⁰

¹⁰ Hi ha un total de 25 ocurrències no incloses ni en aquesta taula ni en l'anterior. D'aquestes 25 ocurrències, 10 no tenen un V2 explícit perquè la intervenció està truncada (*va i...*) i per tant els valors de temps verbal i PN no són analitzables (les tractem en aquest apartat, en la pàgina 48). Les 15 restants conformen un cas especial dins de la conjugació divergent de què parlarem més endavant (vg. § 5.3.6).

	1a sg	2a sg	3a sg	1a pl	2a pl	3a pl	Total temps verbal
Present	34	10	—	12	3	81	140
Imperfet	0	0	9	0	0	0	9
Perfet	1	0	4	0	0	1	6
Passat perifràstic	0	0	12	0	0	1	13
Passat simple	0	0	7	0	0	2	9
Condicional	0	0	0	0	1	0	1
Total PN	35	10	32	12	4	85	178

Taula 6. Ocurrences amb conjugació divergent

Si bé veiem una tendència semblant a la conjugació convergent pel que fa a l'alta productivitat del PI i de la 3a persona singular i plural, s'observa una diferència: la conjugació divergent permet l'aparició d'una varietat més àmplia de temps verbals —especialment de passat— i això fa que la productivitat amb aquests temps siga més alta. En (12) oferim un parell d'exemples de conjugació divergent, el primer dels quals recuperem de (4):

- (12) a. I vetaquí que, des de lluny, des de tan lluny que em pensava que no hi arribaria, **va i llanço** la pedra contra l'espantall. (*La noia del gira-sol*, Agustí Bartra, 1982, *CTILC*).
- b. —Doncs ma germana també s'ha quedat sense curro: estava de pràctiques pendent de si se la quedaven i **va i els han tancat** l'empresa d'un dia per l'altre. (*L'altra*, Marta Rojals, 2014, *CTILC*).

Formalment, la possibilitat de conjugació divergent i el fet que V1 quede fixat es poden explicar per dues raons. En primer lloc, com que V1 perd les seues capacitats predicatives, no hi ha cap conseqüència gramatical si es fixa i no concorda amb cap element de l'oració; V2, per contra, continua sent el verb principal de l'oració i, per tant, ha de mantenir la concordança. En segon lloc, partint de la premissa que la conjugació convergent és l'esquema 'original' de la construcció i l'estadi previ a la divergent, pensem

que la fixació de la 3a persona singular del PI es deu a l'altíssima productivitat d'aquesta forma, al poc marcatge dins del paradigma i segurament als contextos narratius en què s'empra (ús del present històric). En l'apartat següent (§ 5.3.1) aportarem una hipòtesi sobre l'existència d'aquesta divergència a partir del doble ancoratge temporal de la construcció.

La conjugació divergent és un cas rar en comparació amb altres llengües que coneixen la construcció <V1-i-V2>. En aquest sentit, Ross (2021: 28), que analitza la pseudocoordinació des d'una perspectiva tipològica, esmenta que la conjugació convergent entre V1 i V2 és un dels trets bàsics d'aquestes construccions, tot i que és conscient que no necessàriament tots els tipus de pseudocoordinació de totes les llengües han de tenir els mateixos trets. Fins on sabem, l'única altra llengua que coneix divergències entre V1 i V2 és l'espanyol, tal com documenten Bravo (2020), Covarrubias *et al.* (2020) o Soto Gómez (2021). En (13) oferim exemples d'ús real en castellà que prenem de Bravo (2020).

- (13) a. Y **va y nos equivocamos** poniendo la hora...
 (<https://www.viajeroscallejeros.com/tour-de-2-dias-por-el-valle-del-colca/>).
- b. El barco salía teóricamente a las 9 de la noche y **va y nos dicen** que... [Google. Spain. <https://www.bmw motos.com> › ... › VIAJES].
- c. Entonces el amo, que nunca decía casi nada, **va y dijo**... [Ana María Matute, *Cuaderno de cuentas*. Google: <https://lecturia.org/cuentos-y-relatos/ana-maria-matute-cuaderno-paracuentas/2152/>]. (Bravo, 2020: 158).

Aquesta autora troba que la conjugació divergent és bastant més rara quan implica temps verbals diferents (V1 en present d'indicatiu i V2 en perfet, per exemple) que quan implica diferències entre persona i nombre dins del present d'indicatiu (V1 en 3a persona singular del PI i V2 en 1a persona singular del PI, per exemple). Aquesta tendència també s'observa en català (vg. la taula 6), però com que l'autora no aporta dades quantitatives concretes, no podem saber si hi ha diferències de productivitat entre les dues llengües.

A banda d'això, només documenta la conjugació divergent quan V1 és ocupat pel verb *ir*, no per verbs d'agafada com *coger*, *agarrar* o *tomar*. Soto Gómez (2021: 18), però, recull algun cas de divergència amb verbs d'agafada (14), si bé sembla que aquesta

possibilitat és molt més rara que no amb *ir*. El verb *agafar/agarrar* com a V1 en català, en principi, tampoc no sembla permetre divergències, però analitzarem la possibilitat en futurs treballs.

- (14) Pues un día mi madre se hace un arañazo y **coge y no había** ni ‘betadine’ ni nada de eso que se echa normalmente (<https://www.bikezona.com/foro-ciclismo/frases-miticas/15/486541/3/>) (Soto Gómez, 2021: 18).¹¹

Dit això, no hem inclòs 15 ocurrences en la taula de conjugació divergent (vg. la taula 6), perquè, si bé V1 i V2 no tenen la mateixa forma, V1 no pren la de 3a persona singular del PI (*va*). Es tracta d’una expressió fixada (*açò/això va anar i era...*) que serveix de fórmula estereotipada d’inici de rondalles valencianes (15):

- (15) a. Això **va anar i era...** un home que vivia a Castalla i tenia la dona feta un torpall (*Joan-Antoni i els torpalls*, Enric Valor, 1984, *CIVAL*).
b. Açò **va anar i era...** un ferrer que nasqué, visqué i morí a la vila de Bèlgida fa cosa d’un parell de segles, i que, conten, era més dur que el mateix ferro que treballava (*El ferrer de Bèlgida*, Enric Valor, 1984, *CIVAL*).

Aquesta expressió és un cas especial de la construcció que ens ocupa, precisament per la divergència entre formes amb V1 revestint una forma diferent de *va*. De fet, a primera vista pot no semblar la mateixa construcció, però a parer nostre sí que ho és perquè segueix l’esquema bàsic (V1 + *i* + V2) i expressa un valor miratiu encara que no ho sembla. Com que és un cas especial i té particularitats pel que fa a les dimensions semàntica i pragmàtica, mereix una anàlisi més detallada que durem a terme en l’apartat següent (§ 5.3.6).

Un altre tret interessant de la construcció és que pot aparèixer truncada, és a dir, amb la primera part (*va i*) explícita, però sense la segona (V2). Així, hem documentat 10 ocurrences en què V2 està omés (16).

¹¹ Notem que en aquest exemple V2 és ocupat per un verb impersonal, un altre fet que d’acord amb Bravo (2020) només era possible quan V1 és ocupat per *ir*.

- (16) a. Va pegar sarpà pa agarra-me-la però no me va agarrar i jo “Ai ai ai ai ai!”. I **va i** ma mare “Què passe?”, i jo dic “Un xiquelo que me volie llevar una queraïlla”. (corpus *Parlars*, Castelló).
- b. FREDERIC: [...] Però... apa, vinga, no poses cara de pomes agres; si només han estat tres dies! És que, veuràs, el meu amic Alfred, l’inseparable i sempre fidel Alfred, ja saps, doncs **va i**...
- AGNÈS: [(s’abraça sobtadament a ell. Amb veu ofegada)]
(*Cavalls de mar*, Josep Lluís Sirera & Rodolf Sirera, 1988, *CTILC*).
- c. Avui que es publica tot, des de Llachs a Rahoies, i que un Gerard Quintana guanya el Ramon Llull... **va i** ‘La torre dels russos’, no. Em sorprèn. Una cosa és la indústria del llibre, i l’altra, la literatura. ([David Gálvez: “No cal impostar ni la veu ni el gest, el que molesta és la sobreactuació”](#), 6-4-2021, diari *Bondia*, Andrés Luengo, *JSI web corpus* 14-21).

En aquests exemples veiem que efectivament no apareix cap V2 explícit. En (16)a, exemple oral, és destacable que la construcció introdueix directament el parlament citat en estil directe, és a dir, fa la funció del verb quotatiu *dir*, que apareix com veiem en el context immediatament posterior. Això és una mostra de l’associació de la construcció <V1-i-V2> amb aquesta mena de verbs i especialment amb *dir*, que com veurem (§ 5.2.5) és el verb més productiu com a V2.

Els exemples (16)b i (16)c, en canvi, mostren casos d’omissió en la llengua escrita, amb la diferència que el verb de (16)b no és recuperable del context, ja que la intervenció del personatge és interrompuda, però en (16)c sí que s’hi pot recuperar el verb *guanyar* de la frase anterior. Malgrat les omissions de V2, veiem que els valors de mirativitat, brusquedat o contrarietat es mantenen inalterats.

D’altra banda, independentment de si els verbs convergeixen en la conjugació o no, no hem documentat ocurrences en temps verbals de futur, i tampoc en subjuntiu ni en imperatiu.¹² La manca del futur és lògica tenint en compte l’ús narratiu de la construcció: és estrany contar coses que encara no s’han esdevingut.

¹² En el cas de l’imperatiu, hi ha algunes fórmules més o menys fixades que són pròximes a la construcció, com ara *aneu i prediqueu* o *ves i gita’t*, entre d’altres. En aquests casos, si bé el sentit de moviment del verb

Per a comprovar si l'ús de la construcció <V1-i-V2> seria gramatical en modes diferents de l'indicatiu, oferim tot seguit uns exemples creats *ad hoc* (17). Creiem que els valors de la construcció es podrien entendre en subjuntiu, amb la condició que els verbs convergissin morfològicament, com en (17)a; en cas que divergissin, com en (17)a', el resultat és agramatical. En l'imperatiu, la conjugació convergent no és agramatical, però sembla que desactiva la lectura mirativa perquè els actes de parla directius són pragmàticament incompatibles amb la sorpresa; en aquests casos l'única lectura possible del verb *anar* és la de desplaçament. Per contra, la conjugació divergent sí que és clarament agramatical.

- (17) a. En cas que Adrià **vaja i diga** el que sap, tot acabarà malament.
 a'. *En cas que Adrià **va i diga** el que sap, tot acabarà malament.
 b. #Adrià, **ves i digues** el que saps.
 b'. *Adrià, **va i digues** el que saps.

5.2.2. Negació

En aquest apartat analitzarem la interacció entre la negació i la construcció <V1-i-V2>. Aquesta relació té interès perquè la construcció es pot negar de diverses maneres que impliquen matisos diferents. Així, seguint Jaque *et al.* (2022), distingim formalment entre la negació externa (**no** *va i compra una pistola*) i la interna (*va i* **no** *compra una pistola*). Alhora, l'externa se subdivideix en dos tipus: negació externa de polaritat negativa (*un* **no** *va i compra una pistola només perquè sí*) i negació externa expletiva o emfàtica (*doncs* **no** *va i compra una pistola després de dir-me que no ho faria*). La interna afecta només V2 i sempre implica polaritat negativa.

En el nostre corpus només hem documentat casos o bé de negació interna o bé de negació externa expletiva/emfàtica, no disposem d'exemples de negació externa de polaritat negativa. Tot i això, pensem que són possibles (vg. l'exemple artificial de més

anar queda relativament difuminat perquè la meta no s'explicita, no s'entén un sentit miratiu, de contrarietat o de brusquedat i per tant no es consideren en aquest treball.

amunt, *un no va i compra...*). A continuació, oferim dos exemples (18) per a aprofundir en les diferències entre els tipus de negació:

- (18) a. ...les seves armes reglamentàries, i que cap d'ells va resultar ferit, excepte alguna "magulladura". "No van ser greus", **va i no van necessitar** atenció mèdica. ([Un guàrdia civil parla del 20-S com un "capítol de terror", però sense cap ferit ni utilització de la força](#), *Públic*, 19-03-2019, Sketch Engine, *JSI web corpus* 14-21).
- b. ...quan es pensava que ell era el iaio, li havia parlat de la carta i li deia eixes coses de la guerra i que se n'anara d'allí... la filla de Satanàs, **no va i li contesta**: «Sí, la tata parlava massa últimament, però ara ja ha callat». (*Les joies d'una dama d'Alacant*, Lola Ivorra & Martinià Perona, 2002, *CIVAL*).

Com veiem, en casos de negació interna com (18)a, l'adverbi *no* sintàcticament no pot afectar V1 perquè apareix darrere de la conjunció, de manera que només abasta el predicat de V2. Aquesta mena de negació implica que el valor de contrarietat o, eventualment, mirativitat es deriva de la no realització de V2. Així, en *va i no van necessitar atenció mèdica* la construcció afecta el predicat principal, que té polaritat negativa; en altres paraules, allò que provoca contrarietat en el parlant/conceptualitzador és el fet que els agents no necessiten atenció mèdica.

No hem documentat cap cas de negació interna que expresse brusquedat, fet que coincideix amb les troballes de Jaque *et al.* (2022). Això ens du a pensar que, semànticament, la negació de V2 no es pot conceptualitzar com a brusca perquè implica la cancel·lació del predicat: si la situació que descriu V2 no s'esdevé, no hi ha cap canvi i per tant no hi ha res que pugui ser brusc.

En contrast, la negació externa emfàtica (18)b no implica un canvi de polaritat en el predicat principal, sinó que s'emptra per a destacar i subratllar el valor expressat per la construcció. En les ocurrències d'aquest tipus de negació es focalitza sobretot el valor de contrarietat i, menys freqüentment, el de mirativitat; cap focalitza el valor de brusquedat. Tanmateix, pensem que aquest darrer valor sí que podria ser subjacent si més no en alguns casos. És lògic que la negació emfàtica siga més productiva amb la contrarietat i la mirativitat, atès que es tracta d'un mecanisme especialment expressiu i per tant relacionat amb la subjectivitat del parlant/conceptualitzador, igual que aquests valors (vg. § 5.3.3).

No podem fer una anàlisi de la negació externa de polaritat negativa, atès que no n'hem documentat cap cas clar. Tot i això, podem fer una breu caracterització. Aquesta mena de negacions, en principi, només acceptaria el valor de brusquedat i no els de mirativitat o contrarietat, d'acord amb Jaque *et al.* (2022), i no implica la no realització de V2, sinó el fet que V2 succeeïska de manera brusca o abrupta. Així, “al decir, por ejemplo, *no llego y grito* no se niega, en verdad, la ocurrencia del evento de gritar, sino solo el que este suceda de modo abrupto” (Jaque *et al.*, 2022: 21). En general, la negació de la brusquedat és poc habitual i per tant no tenim gaires dades.

5.2.3. Interpolació d'elements

La interpolació consisteix en la introducció d'elements entre els constituents de la construcció. En aquest sentit, hem documentat la interpolació d'elements de diversa mena tant davant com darrere del nexa *i*. Ho podem veure en (19) (marquem la construcció en negreta i els elements interpolats en cursiva).

- (19) a. Però, quan es va quedar muda mirant la cúpula, **va i** *jnyas!*, **me l'entrampen** (*Ombres de la ciutat*, Manuel Molins, 1992, CTILC).
- b. I, per començar, **vas i**, *en comptes de fer de protagonista*, **tries** un paper de dolenta (*El trànsit de les fades*, Julià de Jòdar, 2001, CTILC).
- c. I **va i** *el morrut li dia* “Quan me la faràs?” (Alcalà de Xivert, corpus *Parlars*).
- d. he rallat molt perquè penso, joder d'aquí uns anys ja no tindrè el cos que tinc, ni podrè fer activitats tan esportives! I **va i** *ara em surt* aixó. Em sento xof. (Sketch Engine, *caTenTen14*).
- e. [@more@] Imagineu-vos que no heu anat mai a una fira i no heu sentit mai la cantarella de la “muñeca chochona” i **va i** *en una entrevista et pregunten* si t'agrada la cançó. Si no has sentit mai això el que et pots imaginar d'una nina” (Sketch Engine, *caTenTen14*).
- f. Perquè **va i** *ara, amb el «càmbio» i la «reforma», les «tres Maries» [sc. les assignatures «Religión», «Política» i «Cultura Física»]* potser **tenen** més èxit que sota el Franquisme (*Dialèctica de la ironia*, Guillem Calaforra, 2006, CTILC).
- g. les teues germanes, les pobretes, tremolaven de por perquè no entenien res, **vas tu i**, *més tranquil que en la vida, perquè tu també tenies un geni ben curt i t'encenies*

a la primera, **vas i traus** la guitarra de la funda i, sense perdre les bones maneres, et poses a cantar-li una cançó d'aquelles de protesta (*Això és llarg de contar*, Josep Franco, 2004, CIVAL).

Veiem que la posició és rellevant, perquè limita el tipus d'elements que hi apareixen. Darrere de la *i* trobem un ampli ventall de possibilitats: interjeccions, incisos, clítics, adjunts, noms o pronoms en funció de subjecte o una combinació d'aquestes possibilitats, com en (19)a-f,¹³ mentre que davant només s'admeten noms o pronoms en funció de subjecte, com en (19)g. Això ocorre perquè els elements que apareixen darrere de la *i* són seleccionats per V2, que com hem apuntat més amunt manté la seua estructura argumental al complet. Davant de la *i* només poden aparèixer subjectes perquè en aquests casos el verb de V1 encara no està tan gramaticalitzat i per tant 'tolera' aquest argument. A banda, es tracta d'una posició que emfasitza el subjecte.

De fet, s'observa que quan el subjecte és explícit i apareix davant de tota la construcció, la divergència morfològica entre V1 i V2 és possible, però no sembla així si s'interpol·la aquest subjecte entre V1 i la conjunció. En (20) comparem la possibilitat de divergència quan el subjecte apareix anteposat a la construcció (20)a amb quan apareix interpolat entre V1 i la conjunció i (20)a':

- (20) a. mentre una part del país aposta per quedar-se dins Espanya, i l'altra vol crear una República Catalana, **els comuns va i diuen** que no renunciem a res: apostem per una República Catalana, però la "volen" dins Espanya ([Els 'comuns' aposten per una "república catalana" que decideixi la seva relació amb Espanya](#), 20-02-2017, VilaWeb, Sketch Engine, JSI web corpus 14-21).
- a'. ?**Va els comuns i diuen** que no renunciem a res.

Així, (20)a és completament gramatical i, com veiem, tenim àmpliament documentada aquesta possibilitat en els corpus, mentre que (20)a' és, si més no, marcat, i es tracta d'un exemple *ad hoc* perquè no hem documentat cap cas d'aquesta mena.

¹³ Alguns d'aquests elements, de fet, afavoreixen encara més la l'expressió de brusquedat (19)a o de contrarietat (19)b,g de la construcció.

El fet que la conjugació divergent siga marcada quan s'interpola el subjecte entre V1 i la conjunció *i* remet a l'alt grau de fixació o fossilització de la primera part de la construcció (*va i*), especialment quan V1 i V2 divergeixen. Dit d'una altra manera, la divergència provoca que *va i* es fixe encara més i que es faça difícil interpolar cap element entre V1 i la conjunció, ni tan sols un subjecte.

A banda, el fet que la construcció admeti la interpolació d'elements tan diversos entre la conjunció i V2 és un argument més en contra d'incloure-la dins de les perífrasis verbals, atès que les darreres generalment no admeten interpolació, o almenys no de la mateixa manera que la construcció <V1-i-V2>. Per a comprovar-ho, en els exemples artificials següents (21) i (22) comparem la interpolació d'incisos i elements en funció de subjecte en la construcció amb la interpolació dels mateixos elements en les perífrasis verbals. Per tal que siga el més equivalent possible, interpolem elements (un incís i un subjecte) darrere de l'element d'enllaç, si n'hi ha.

- (21) a. **Vas i**, *en comptes de fer de protagonista*, **tries** un paper de dolenta.
 b. **Pots**, *en comptes de fer de protagonista*, **triar** un paper de dolenta.
 c. ?**Has de**, *en comptes de fer de protagonista*, **triar** un paper de dolenta.
 d. ?**Tornes a**, *en comptes de fer de protagonista*, **triar** un paper de dolenta.
- (22) a. I **va i** el morrut **li dia** “quan me la faràs?”.
 b. I **pot** el morrut **dir-li** “quan me la faràs?”.
 c. *I **ha de** el morrut **dir-li** “quan me la faràs?”.
 d. *I **torna a** el morrut **dir-li** “quan me la faràs?”.

Així, en principi, les perífrasis que tenen element d'enllaç (*haver de* i *tornar a*) podrien admetre incisos —encara que es tractaria d'una opció molt marcada—, però no noms en funció de subjecte darrere de la preposició d'enllaç. Les que no en tenen (*poder*) semblen acceptar aquests elements més fàcilment, però igualment suposaria forçar la sintaxi, i tenen un matís estilístic fort. En contrast, aquestes interpolacions en la construcció <V1-i-V2> són perfectament gramaticals en tots els casos, no impliquen forçar la sintaxi i no tenen el matís estilístic que acabem d'esmentar.

5.2.4. Encadenaments

Tot seguit, tractarem els encadenaments, que definim com la coordinació real de verbs que poden ocupar V1 (recordem: *anar* i *agafar/agarrar*) o V2. Aquesta opció, possible en català, torna a ser una excepció tipològicament parlant, ja que, d'acord amb Ross (2021: 28), el fet que no es puguin encadenar V1 és justament un dels trets prototípics de la construcció interlingüísticament parlant. L'espanyol torna a ser una de les poques llengües que permet aquest encadenament (Bravo, 2020; Soto Gómez, 2021), encara que es tracta d'un ús marcat i poc productiu.

En els exemples següents (23) i (24) mostrem els dos únics casos que hem documentat d'encadenament de V1. Així, podem deduir que es tracta d'una opció poc productiva i, a causa d'això, es fa complicat fer generalitzacions, però és interessant analitzar els exemples perquè impliquen diferents possibilitats d'anàlisi.

- (23) Qui llegeixi en nostres periódichs que tal ó qual poeta es admirable poeta, encara que lliberal, **va y agafa y compra** en la llibrería aquell admirable poeta, encara que lliberal; y 'l traga y devora, encara que lliberal (*Lo lliberalisme es pecat*, Lluís Carles Viada i Lluch, 1885, *CTILC*).

En (23) s'observa la unió de tres verbs que revesteixen la forma de 3a persona singular del PI, units per la conjunció copulativa *i*. Aquesta estructura pot correspondre a dues possibilitats d'anàlisi: o bé s'entén que hi ha una construcció <V1-i-V2> dins d'una altra construcció <V1-i-V2> (estructura de matrioixca) o bé s'entén que V1 és complex i pot estar conformat per dos verbs (o més, si n'hi haguera d'altres). En la primera possibilitat, caldria interpretar d'una banda el *va* com a V1, i de l'altra la coordinació *agafa y compra* en conjunt com a V2. V2, al seu torn, estaria format per una segona construcció <V1-i-V2> composta pels dos verbs indicats. En la segona possibilitat, V1 estaria format pels dos primers verbs (*va* i *agafa*), i V2, pel tercer (*compra*). De primeres, no es pot descartar cap de les dues opcions, però constatem que tant *anar* com *agafar* han perdut completament el significat original i les funcions predicatives, característica exclusiva de V1. L'exemple (24) ens pot ajudar a esclarir aquest dilema.

- (24) I, claro, la taula, no. Se l’havia furtat el veí, i no fea res. Entonses **agarra, va i** el zagal **va pujar** amunt. I sant Pere: —Que coses més tontes que té l’amistat.—Com? —Sí, jo ara vaig a regalar-te un burro. I cada volta que li digues: Arre, burro... (*Composte, mesa!*, Ester Limorti i Artur Quintana, 1998, *CIVAL*).

En aquest cas s’observa una divergència entre la forma dels dos primers verbs (*agarra* i *va*, 3a singular del PI) i la del darrer (*va pujar*, 3a singular del passat perifràstic); no només això, sinó que el subjecte de V2 (*el zagal*) apareix posposat a la *i* i, en conseqüència, no es pot unir sintàcticament amb els verbs anteriors. En català, aquestes divergències semblen estar reservades al verb *anar*. Tot això apunta més aviat cap a la segona possibilitat d’anàlisi (V1 complex, format per dos verbs), ja que *agarra* i *va* estan units per la morfologia i és més fàcil d’explicar que el verb *agarrar* adquireix la capacitat de conjugar-se de manera divergent si hi ha algun element que ho afavoreix (el verb *anar* en aquest cas). En altres paraules, la capacitat de divergència del verb *anar* es transmetria al verb *agafar* si apareixen junts com a V1. En essència, això indica que V1 és complex i que està conformat per dos verbs coordinats.

Ara bé, queda sense resoldre una sèrie de dubtes respecte del funcionament de l’encadenament en V1: té cap rellevància l’ordre dels verbs? És la posició del verb *anar* el que fomenta l’aparició de divergències o és la mera presència del verb? Podria haver-hi divergència entre el verb *anar* i els altres dos (*va i agafen i diuen...*)? Totes aquestes preguntes fan mal de respondre sense disposar de més dades, de manera que intentarem respondre-les en el futur.

En un sentit semblant, Soto Gómez (comunicació personal citada per Ross, 2021: 100) o Silva Garcés (2012: 352) documenten en espanyol el que es podria entendre bé com una interpolació d’oracions senceres entre V1 i V2, bé com un encadenament o enumeració de V2, que estaria conformat per un més d’un predicat (25):

- (25) a. El nota **coge, se pide un whisky en las rocas, se lo bebe de un trago, y se va**.
(Soto Gómez, comunicació personal citada per Ross, 2021: 100).
b. Cuando escuché en la radio lo de la muerte de Néstor, **agarré, junté mis cosas y vine** hasta Casa Rosada (Silva Garcés, 2012: 352).

En català no hem trobat exemples equivalents per les limitacions de cerca esmentades en l'apartat de metodologia. De tota manera, des de la perspectiva construcciona, som partidaris d'entendre que V2 pot ser ocupat per més d'un predicat, és a dir que la construcció aportaria els seus valors a més d'un únic verb/predicat. De fet, com veurem en l'apartat següent (§ 5.3.2), hi ha ocurrencies en què els valors de la construcció tenen un abast que va més enllà del verb en posició de V2, i això contribueix a aquesta anàlisi.

Tanmateix, Ross (2021: 100), en nota al peu, comenta que els encadenaments tant de V1 com de V2 suposen un problema per a la consideració de l'estructura com a predicat únic i com a perífrasi verbal, i proposa la possibilitat que es tracte d'una construcció diferent sorgida de la coordinació normal d'*anar* i *agafar* com a verbs plens. Si bé coincidim amb la idea que la construcció no pertany a les perífrasis verbals, creiem que cal matisar la problematització del predicat únic, i dubtem que els encadenaments tinguin un origen diferent de la construcció <V1-i-V2>. Per a demostrar-ho, cal diferenciar primer entre el que impliquen els encadenaments de V1 i els de V2.

En els encadenaments de V1, la visió construcciona ens permet mantenir la lectura de predicat únic si considerem que l'esquema bàsic de la construcció es manté inalterat independentment de la quantitat de verbs, com hem argumentat més amunt. La idea, repetim, és que V1 és un constituent que pot ser ocupat per diversos verbs alhora. Com que aquests perden tant el significat original com la funció predicativa, V2 continua sent l'únic capaç de seleccionar els arguments, regir el subjecte i aportar el significat oracional. En conseqüència, continuaria havent-hi un únic predicat.

Els encadenaments de V2, en canvi, sí que suposen l'existència de més d'un predicat i per tant anirien en contra del principi de predicat únic. Però aquest principi es deriva del fet que V2 sol estar ocupat per un únic verb, és a dir que més aviat és una conseqüència i no una causa. En aquest sentit, podríem reformular la regla de predicat únic per una de més inclusiva, com ara que la quantitat de predicats està determinada únicament per la posició de V2, perquè V1, independentment de la quantitat de verbs que continga, no té funcions predicatives. Així mateix, aquesta anàlisi no implicaria dos orígens diferents, sinó només un que ha acabat donant lloc a encadenaments.

5.2.5. Aspecte lèxic de V2

En relació amb els predicats, és interessant ara fixar-nos en l'aspecte lèxic de V2 i la productivitat de cada tipus. El concepte d'*aspecte lèxic* correspon a la informació aspectual que codifiquen els elements lèxics d'una llengua, especialment els verbs (Boogaart & Janssen, 2007: 812). Seguint la classificació de Vendler (1967), podem dividir l'aspecte dels verbs en quatre categories diferents a partir de tres eixos: duratiu vs. no duratiu, tèlic (fi intrínseca) vs. atèlic (fi no intrínseca), canvi d'estat vs. no canvi d'estat. Aquestes categories reben el nom d'*assoliments*, *realitzacions*, *activitats* i *estats*; les relacionem amb les característiques corresponents en la taula 7:

	Duració	Canvi d'estat	Telicitat (fi intrínseca)	Exemples
Estat	✓	✗	✗	<i>saber, estimar</i>
Activitat	✓	✓	✗	<i>córrer, nadar</i>
Realització	✓	✓	✓	<i>pintar un quadre</i>
Assoliment	✗	✓	✓	<i>parar, començar</i>

Taula 7. Tipus d'aspecte lèxic i característiques que els defineixen

A més a més, convé considerar que l'aspecte lèxic no és una característica pròpia i única dels verbs, sinó dels predicats en conjunt, ja que per exemple *pintar* en si mateix és una activitat, però *pintar un quadre* té una fi intrínseca i per tant és una realització. L'aspecte lèxic és un factor rellevant a l'hora d'analitzar la construcció, ja que els verbs o més aviat els predicats que ocupen V2 podrien estar limitats segons a quin tipus pertanyen.

De fet, considerem que els valors de mirativitat, contrarietat i brusquedat estan estretament relacionats amb situacions immediates o puntuals i amb una fi intrínseca, ja que són les que més probablement comportaran un punt d'inflexió amb el potencial de subvertir expectatives i de conceptualitzar-se com a brusques. A més, aquesta mena de situacions corresponen als verbs amb què es combinaria preferentment el verb *anar* en coordinacions corrents, atès que solen indicar l'objectiu o la finalitat del desplaçament (*va al forn i compra pa* [assoliment] vs. *?va al forn i té un gos* [estat]). Conseqüentment, l'expectativa és que els predicats d'assoliment siguin més productius que la resta. Tot

seguit, oferim uns exemples (26) de predicats d'assoliment (26)a, d'estat (26)b, d'activitat (26)c i de realització (26)d:

- (26) a. I que és tan ignorant que no sap que hi ha hagut grans escriptors que han fet diaris. I **va i m'ho nega** (*Raquel*, Isabel-Clara Simó, 1992, *CTILC*).
- b. Encara no s'havia acabat Barber i **va i ja tenia la Jane al davant**. Amb dos cops secs em va deixar l'ampolla i la gerra al davant (*Viatge d'hivern*, Jaume Cabré, 2000, *CTILC*).
- c. Només un dia després que l'Alt Comissionat de la marca Espanya al·legués que Catalunya no té marca pròpia, **va i** el president del Govern espanyol **en parla** a la Casa Blanca davant el president Obama. ([La idea de projecció](#), 15-1-2014, *La Vanguardia*, Jordi Balló; Sketch Engine, *JSI web corpus* 14-21).
- d. Després ens posàvem a beure cervesa. I després el tio **va i em fa un dibuix**. Professional de la publicitat i el màrqueting que centra el seu àmbit de treball en mitjans on-line (Sketch Engine, *caTenTen14*).

Sembla, per tant, que no hi ha restriccions pel que fa a l'aspecte lèxic de V2, ja que tenim ocurrences dels quatre tipus. És destacable sobretot que els verbs d'estat puguin aparèixer en V2, atès que són diametralment oposats als d'assoliment (vg. la taula anterior), que com hem apuntat creiem que són els més prototípics.

A parer nostre, el factor que permet l'ús de verbs d'estat és pragmàtic, concretament, que s'hagen establert o que hi haja unes expectatives prèvies —explícites o implícites— que es puguin subvertir. Vegem els exemples (27) i (28), el segon dels quals recuperem de l'anterior (26)b, per a observar la diferència entre si hi ha expectatives prèvies o no:

- (27) a. Jo t'envii [sic] a parlar amb ella, perquè ho arreglis, perquè em facis un favor (que no te n'he demanat cap altre, és l'únic favor que t'he demanat aquesta setmana!) i **vas i no nets** [sic] **capaç** (*Pedagogia per a indígenes*, Bernat Joan i Marí, 2019, *CTILC*).
- b. ?**Va i és intel·ligent**.

(28) a. Encara no s'havia acabat Barber i **va i ja tenia la Jane al davant**. Amb dos cops secs em va deixar l'ampolla i la gerra al davant (*Viatge d'hivern*, Jaume Cabré, 2000, *CTILC*).

b. ?**Va i té trenta anys**.

En (27)a s'explicita la situació esperada o desitjada pel parlant (*Jo t'enviï a parlar amb ella*), que es veu capgirada perquè l'interlocutor no és capaç de fer-ho. El predicat que capgira aquesta expectativa, per tant, es marca amb la construcció <V1-i-V2> (*vas i no n'ets capaç*). En aquest cas tant el sentit genèric del verb *ser* com el del predicat *ser capaç d'alguna cosa* tenen aspecte lèxic d'estat, de manera que no hi ha possibilitat de confusió. Per contra, en (27)b V2 també té aspecte d'estat, però no és pragmàticament adequat aïlladament perquè necessitaria l'expectativa prèvia que la persona de què es parla no és intel·ligent. Passa el mateix amb (28)a, que té una expectativa implícita en aquest cas (no tenir la Jane al davant) que és truncada amb el predicat de V2. Igual que el cas anterior, un predicat d'estat equivalent sense una expectativa prèvia (28)b tampoc no resulta adequat.

A parer nostre, la necessitat que hi haja unes expectatives prèvies es pot relacionar amb el fet que els predicats d'estat són incompatibles amb el valor de brusquedat que pot aportar la construcció <V1-i-V2>. En altres paraules, com que els predicats d'estat són duratius, no impliquen un canvi d'estat i no tenen una fi intrínseca, no poden ser conceptualitzats com a bruscos, atès que aquest valor és propi de situacions puntuals que sí que impliquen canvi. De fet, en cap de les ocurrències dels corpus en què V2 té aspecte lèxic d'estat la construcció s'empra amb valor de brusquedat.

En contrast, sembla que els aspectes de realització i activitat sí que són compatibles amb tots els valors de la construcció. Recuperem els exemples de predicats de realització i d'activitat de (26), ara com a (29)a i (29)b, respectivament, per a veure-ho. En tots dos exemples, si bé el valor focalitzat és la mirativitat, també se superposen valors de brusquedat (29)a o indignació (29)b (§ 5.3.1).

(29) a. Després ens posàvem a beure cervesa. I després el tio **va i em fa un dibuix**. Professional de la publicitat i el màrqueting que centra el seu àmbit de treball en mitjans on-line (*Sketch Engine*, *caTenTen14*).

b. Només un dia després que l'Alt Comissionat de la marca Espanya al·legués que Catalunya no té marca pròpia, **va i** el president del Govern espanyol **en parla** a la Casa Blanca davant el president Obama. ([La idea de projecció](#), 15-1-2014, *La Vanguardia*, Jordi Balló; Sketch Engine, *JSI web corpus* 14-21).

Amb tot, els verbs que tenen aspecte lèxic d'assoliment són clarament els més productius com a V2, ja que suposen més del 85 % del total d'ocurrències, com podem veure en la taula 8.¹⁴ Els verbs que tenen aspecte d'estat, activitat o realització queden més o menys empatats a molta distància.¹⁵

	Assoliment	Estat	Activitat	Realització	Total
Freqüència absoluta	815 (85,79 %)	53 (5,58 %)	42 (4,42 %)	40 (4,21 %)	950 (100 %)

Taula 8. Distribució de l'aspecte lèxic de V2

Encara més, dels 20 verbs més productius com a V2, 18 presenten aspecte lèxic d'assoliment, com veiem en la taula 9. Els únics de la llista que no tenen aspecte lèxic d'assoliment són *ser* i *tenir/tindre*, verbs d'estat. Cap dels 20 V2 més productius té aspecte de realització o d'activitat.

Sens dubte, podem concloure que l'aspecte prototípic és l'assoliment, ja que la freqüència és especialment alta i les seues característiques (vg. la taula 7) estan conceptualment molt relacionades amb el capgirament d'expectatives i amb la brusquedat. A banda, el fet que V2 pugui tenir qualsevol d'aquests aspectes lèxics és una altra mostra que la construcció s'ha gramaticalitzat, perquè els valors que aporta es poden aplicar a qualsevol predicat: s'ha flexibilitzat i es pot emprar en molts contextos.

¹⁴ Com en taules anteriors, no considerem ací les 10 ocurrències que no tenen un V2 explícit.

¹⁵ Per qüestions de volum de feina, en aquesta taula i en la següent oferim l'aspecte lèxic bàsic dels verbs de manera aïllada, que, com hem apuntat més amunt, pot ser diferent de l'aspecte del predicat. Aquestes dades, per tant, són orientatives.

Lema V2	Aspecte lèxic bàsic	Freqüència absoluta
Dir	Assoliment	160
Resultar	Assoliment	40
Fer	Assoliment	31
Ser	Estat	24
Aparéixer	Assoliment	14
Trobar	Assoliment	14
Contestar	Assoliment	13
Preguntar	Assoliment	13
Sortir	Assoliment	12
Donar	Assoliment	11
Tenir/Tindre	Estat	10
Morir-se	Assoliment	10
Posar	Assoliment	10
Soltar	Assoliment	9
Tocar	Assoliment	8
Treure/Traure	Assoliment	7
Trobar	Assoliment	7
Demandar	Assoliment	7
Amollar	Assoliment	6
Deixar anar	Assoliment	6

Taula 9. Aspecte dels 20 verbs més productius en V2

5.2.6. *Recapitulació*

En aquest apartat hem descrit i analitzat els aspectes formals de la construcció <V1-i-V2> a partir de les ocurrències dels corpus. La construcció està formada per tres constituents: un primer verb (V1), la conjunció *i* i un segon verb (V2). V1 es caracteritza per permetre només una sèrie tancada de verbs que està limitada a verbs de moviment o d'agafada (en el cas del català, els que hi hem documentat són *anar* i *agafar/agarrar*) i també perquè implica la pèrdua del contingut semàntic original, de la funció predicativa i de l'estructura argumental d'aquests verbs. El segon constituent, la conjunció copulativa

i, conserva la funció de nexa però ja no implica suma de significats de V1 i V2 perquè la construcció té un únic predicat. V2 permet una sèrie oberta de verbs, és el nucli del predicat i conserva totes les funcions.

En la morfologia verbal, V1 i V2 solen coincidir, fenomen que anomenem *conjugació convergent*; quan els verbs convergeixen, solen aparèixer majoritàriament en 3a persona singular del PI, encara que no estan restringits a aquesta forma. Alternativament, V1 i V2 poden no coincidir morfològicament; anomenem aquest fenomen *conjugació divergent*. En la conjugació divergent V1 es fixa en la 3a persona singular del PI, mentre que V2 es conjuga en altres temps o persones. La conjugació divergent permet una diversitat més gran de temps verbals i persones que no la convergent.

També hem vist que la construcció té diverses possibilitats de negació (externa vs. interna; externa de polaritat negativa vs. externa emfàtica) i que no totes són compatibles amb tots els valors de la construcció, encara que ens calen més dades per a extreure conclusions ben fonamentades sobre aquesta qüestió.

La construcció també admet interpolacions d'elements diversos com noms, pronoms, clítics, adverbis o incisos, entre d'altres. El més destacable d'aquestes interpolacions és que hi ha restriccions segons la posició: entre V1 i la conjunció només hem documentat noms o pronoms en funció de subjecte, mentre que entre la conjunció i V2 trobem un ventall de possibilitats molt ampli. Aquesta desigualtat ens indica que la primera part de la construcció (V1 + *i*) està més fixada que no la segona (V2).

Els encadenaments en la construcció <V1-*i*-V2> (la coordinació o juxtaposició de diversos V1 o V2) són un fenomen rar entre les llengües que la coneixen, però en la nostra llengua n'hem documentat uns pocs casos.

Per a acabar, hem determinat que l'aspecte lèxic de V2 és important i n'hem analitzat la freqüència. Arran d'aquesta anàlisi, hem trobat que l'aspecte d'assoliment és sens dubte el més productiu, però tots els aspectes són compatibles amb la construcció. Addicionalment, hem proposat l'explicació que els verbs d'estat poden aparèixer com a V2 de la construcció perquè, encara que no impliquen canvi, poden capgirar expectatives prèvies del parlant, explícites o implícites.

5.3. ASPECTES SEMÀNTICS I PRAGMÀTICS

En aquest apartat comentarem les característiques de la construcció que tenen a veure amb el seu significat semàntic, els seus valors pragmàtics i altres qüestions relacionades amb aquests dominis, a partir de l'anàlisi que hem fet de les dades dels corpus. L'aspecte més destacable semànticament és que V1 perd el significat original i la construcció adquireix la capacitat d'expressar tres valors: mirativitat (DeLancey, 1997), contrarietat o brusquedat.

5.3.1. Valors de la construcció i trets destacables

En la construcció que ens ocupa, la mirativitat es manifesta concretament en la subversió d'unes expectatives prèvies explícites o implícites. N'aportem un exemple en (30), que recuperem de (10). En aquest exemple, veiem un xoc entre la vida *plàcida i emocionant* i *la guerra*. El desenvolupament esperat seria que la vida continue sent com era, però la guerra la canvia radicalment i el parlant la concep com a inesperada.

- (30) Doncs, enmig de tanta plàcida i emocionant vida, **va i esclata** la guerra i ell, com tots els altres nois, va ser cridat a files sense escapatòria (*Prime time. Irreverències*, Isabel-Clara Simó, 2019, *CTILC*).

Ara bé, com hem dit, la construcció pot expressar també valors de brusquedat —situacions esdevingudes de manera ràpida, sobtada o abrupta, com en (31)— o de contrarietat —valoració negativa de la situació per part del parlant, com en (32).¹⁶ Del primer exemple es desprén valor brusquedat sobretot perquè l'ús de la primera persona desactiva fins a cert punt la mirativitat —en principi el parlant no es pot sorprendre a si mateix. En el segon, el valor de contrarietat és una conseqüència, sorgeix com a reacció negativa del parlant a la subversió d'expectatives. Dit d'una altra manera, la contrarietat és necessàriament posterior i consegüent a la mirativitat. Es tracta d'una inferència discursiva que permet aquest context.

¹⁶ Autos com Bravo (2020), Jaque *et al.* (2018, 2019, 2022) o Soto Gómez (2021), entre d'altres, han fet propostes diferents quant als valors semàntics i pragmàtics de la construcció <V1-i-V2> en espanyol.

- (31) Llavons **vaig i penso**: «Eixa història, si jo la puguera escudellar en lo mole dels versos, és en dir, a modo de romanç, i en nostra clara llengua valenciana, tal volta conseguiria que'ls abellire als meus... (*Seidia*, Joaquim Garcia i Girona, 1920, *CIVAL*).
- (32) A veure si, per a una vegada que ens tenen en compte a les parelles, que tantes coses tenim a dir, **van i** només em **pregunten** ximpleries. (*Jo soc així i això no és un problema*, Fani Grande, 2017, *CIVAL*).

D'acord amb la nostra anàlisi sincrònica, la mirativitat és el valor central i més freqüent en general, mentre que els valors de brusquedat i contrarietat són més aïna secundaris perquè són menys nombrosos i sembla que depenen més del context; a més, la contrarietat deriva de la mirativitat. En la taula 10 proporcionem la distribució quantitativa del valor focalitzat en cada ocurrència:¹⁷

	Mirativitat	Contrarietat	Brusquedat	Total
Freqüència	622 (64,93 %)	230 (24,01 %)	106 (11,06 %)	958

Taula 10. Freqüència absoluta per valor focalitzat

Aquests valors modifiquen la situació expressada per V2, perquè és el nucli del predicat, el que selecciona l'estructura argumental i el significat proposicional (vg. § 5.2). Així, podem dir que la construcció <V1-i-V2> té un valor focalitzador sobre el predicat de V2, al qual aporta matisos.

Tot i això, hem observat que sovint aquests valors se superposen encara que en destaque un per damunt dels altres. En (33) n'oferim un exemple, que recuperem de (12)b. En aquest cas, veiem una combinació relativament equitativa dels tres valors, que són projectats sobre V2. Arran del predicat *els han tancat l'empresa* es capgiren les expectatives prèvies implícites que contracten la germana del parlant (mirativitat). Alhora, s'entén que aquesta situació provoca una reacció negativa en el parlant per afectar un familiar directe (contrarietat), i a més es tracta d'un esdeveniment sobtat, tal com es desprén de l'ús de l'expressió *d'un dia per l'altre* (brusquedat). En resum, el parlant

¹⁷ 2 casos queden fora d'aquesta taula perquè no tenim prou informació per a identificar-hi un valor clar.

empra la construcció <V1-i-V2> per a indicar que V2 és sorprenent per a ell, que és bruscat i que el contraria.

- (33) —Doncs ma germana també s’ha quedat sense curro: estava de pràctiques pendent de si se la quedaven i **va i els han tancat** l’empresa d’un dia per l’altre. (*L’altra*, Marta Rojals, 2014, *CTILC*).

Tot seguit, subratllarem alguns aspectes relacionats amb el valor de mirativitat, que considerem el valor principal de la construcció, si més no sincrònicament.¹⁸ Normalment, aquest valor implica la sorpresa del parlant a causa d’un fet inesperat, però hem observat que de vegades el parlant no (només) expressa la seua sorpresa, sinó que usa la construcció <V1-i-V2> amb la pretensió de provocar sorpresa en l’interlocutor. A continuació presentem l’exemple (34), recuperat de (6)b, que ens permet observar-ho:

- (34) Torne de nou remugant i voltant el cotxe veient que era allí la navaixa. I per demostrar-li a Manolo que no sols ell era el valent... **vaig i la furte**. Havia demostrat la meua capacitat per fer malifetes (*Xssst!... Manolo està estudiant*, Guillem Lera i Perales, 2020, *CIVAL*).

Així, ací la construcció apareix en primera persona, cosa que en principi anul·laria la mirativitat. De fet, el valor focalitzat en aquesta ocurrència sembla més aviat la brusquedat. Tanmateix, creiem que hi ha mirativitat focalitzada en l’interlocutor —o el lector, en aquest cas— perquè qui llig la novel·la no s’espera aquest gir de les expectatives; es tracta d’una estratègia narrativa per a provocar o augmentar la sensació de sorpresa del lector. Així, el parlant empraria la construcció <V1-i-V2> amb el propòsit de generar sorpresa en l’interlocutor més que no d’expressar la seua pròpia sorpresa, sobretot tenint en compte que la situació inesperada està en el passat i ja no pot ser

¹⁸ Jaque *et al.* (2018, 2019) defensen que el significat principal i original és la brusquedat (*aspecto interruptivo* en la seua terminologia), que donaria lloc a la mirativitat perquè és conceptualment més bàsica i en espanyol apareix diacrònicament abans. Si bé coincidim amb la primera idea (vg. § 5.3.3), encara no disposem de dades diacròniques sobre la construcció en català i no podem comprovar quin valor sorgeix abans.

inesperada per al parlant, perquè sap què ha passat. Això no implica necessàriament que la situació no haja sorprés el parlant en el moment, però l'objectiu principal és sorprendre l'interlocutor. En paraules de Cruschina (2022):

“The speaker knows that [el predicat de V2] is true at the utterance time, so [aquest predicat] cannot be unexpected for her, but she presents it as unexpected with respect to the joint commitments that make the common ground [...] The unexpected import of the mirative implicature is not exclusively anchored to the speaker, but rather, it is interpreted with respect to a modal base that is shared by the conversational participants.” (Cruschina, 2022: 138-139).

En essència, la construcció té un doble ancoratge: un en el narrador/parlant i un altre en el lector/interlocutor. Això és especialment productiu en seqüències narratives, i creiem que precisament és un dels factors que afavoreix l'ús de la construcció en aquesta tipologia textual (vg. § 5.3.5).

A més a més, aquest doble ancoratge parlant-interlocutor implica al seu torn un doble ancoratge temporal en el present i en el passat: la sorpresa del narrador sempre té lloc en el passat, però la recreació d'aquesta sorpresa en l'interlocutor té lloc en el moment del discurs, en el present. Segons el cas, una d'aquestes es pot focalitzar més que l'altra.

Aquest doble ancoratge temporal, a més, podria ser clau per a explicar la conjugació divergent. Com hem apuntat anteriorment (§ 5.2.1), V2 com a nucli del predicat tendeix a conjuguar-se aclaparadorament en present (amb valor històric) o, en tot cas, en temps de passat quan la conjugació és divergent. En conseqüència, la situació descrita per V2 pràcticament sempre està ancorada en el passat, no és contemporània al discurs.

Per contra, V1 queda fixat en la forma de 3a persona singular del present d'indicatiu (va) independentment de V2, i per tant podem dir que fa referència al present, que és contemporani al discurs. De fet, Cruschina (2022: § 4.2) prova d'explicar la defectivitat de la *double-inflected construction* (DIC) —una construcció <V1-i-V2> d'alguns dialectes sicilians els verbs de la qual només es poden conjuguar en present— a partir de la duplictat d'ancoratges temporals i del valor miratiu en el parlant o en l'interlocutor. Segons aquest autor, la raó per la qual la DIC només es pot conjuguar en present és que el moment en què es pretén provocar sorpresa en l'interlocutor és el present, el moment del

discurs. En altres paraules, la sorpresa que es pretén provocar a l'interlocutor és contemporània al discurs i per tant la construcció es conjuga en present d'indicatiu independentment que la situació descrita s'haja esdevingut en el passat.

Així, com diem, en la conjugació divergent la part en present de la construcció <V1-i-V2> catalana (V1, *va*) fa referència a la contemporaneïtat del discurs i per tant es pot relacionar amb la pretensió de provocar sorpresa en l'interlocutor, mentre que V2 es conjuga bé en present històric, bé en altres temps de passat, és a dir, fa referència a la situació ja ocorreguda que va sorprendre el parlant en el passat.

Tot això, en principi, s'ha descrit només per a la mirativitat, però creiem que és potencialment extensible al valor de contrarietat. Ho podem veure en (35), recuperat de (6)c:

- (35) Estàvem contents perquè per un cop ens havien respectat, i l'endemà **va i ens tanquen!** Hi ha una mica la sensació que el guió ja està escrit. Hi ha una mica la sensació de presa de pèl... ([La resistència de la cultura no és infinita, teatres i cinemes a la UCI](#), 8-11-2020, Lúdia Penelo, Sketch Engine, *JSI web corpus 14-21*).

Així, d'acord amb aquesta idea, l'ús de la construcció en aquest cas té a veure amb la pretensió de provocar contrarietat o indignació en l'interlocutor per una situació anterior viscuda pel parlant. En altres paraules, es tracta d'una estratègia per a buscar l'afiliació o alineació de l'interlocutor, dins del domini pragmàtic. Fora d'això, no hem trobat exemples clars en què el valor de brusquedat es projecte cap a l'interlocutor, possiblement perquè es tracta del valor més objectiu dels tres (vg. § 5.3.3).

D'una altra banda, el segon valor que pot presentar la construcció, la brusquedat, se sol focalitzar quan la mirativitat o la contrarietat són neutralitzades pel context, com ara quan s'emptra la primera persona, quan no es pretén subvertir les expectatives de l'interlocutor activament o quan la valoració general del parlant és neutra. Malgrat això, és un valor que rarament hem trobat focalitzat: la majoria de les vegades va acompanyat de mirativitat i, bastant més esporàdicament, de contrarietat.

Vegem-ho en l'exemple següent (36), en què la brusquedat està focalitzada en solitari, perquè el context no deixa entendre subversió d'expectatives i perquè la primera

persona neutralitza fins a cert punt aquesta lectura, com hem apuntat més amunt. A més, si no hi ha mirativitat és rar que hi haja contrarietat.

(36) El silenci més gran regna entre el públic durant unes dècimes de segon. Aleshores
jo **vaig i em pose a cridar**:

—¡Gol! ¡Gol! ¡Gol!...

I tot el món crida gol, i aplaudeixen, i els jugadors del meu equip es llancen damunt meu abraçant-me (*La màquina infernal*, Joan Pla, 1990, *CIVAL*).

En aquest exemple podem veure que el valor de brusquedat és el menys subjectiu i abstracte dels tres, perquè no implica el parlant com a centre de la conceptualització ni tampoc una valoració activa en l'eix positiu-negatiu; es tracta més aviat d'un valor que descriu com s'esdevé la situació de V2. Més endavant aprofundirem en aquesta idea (§ 5.3.3).

Finalment, el darrer valor pragmàtic que pot expressar la construcció <V1-i-V2> és la contrarietat, entesa com la valoració negativa del parlant sorgida del desfasament entre la situació real i les expectatives que es tenien. Dit d'una altra manera, el parlant expressa una visió subjectiva negativa mitjançant la qual manifesta el rebuig o la contrarietat que li provoca la situació de V2. Com hem dit, creiem que aquest valor naix a partir de la mirativitat, que en conformaria l'estadi previ. En la gran majoria d'ocurrències la contrarietat apareix juntament amb mirativitat i tots dos valors se superposen, però de tant en tant es focalitza especialment la contrarietat, i la mirativitat queda molt atenuada o directament no es pot detectar. És per això darrer que considerem la contrarietat un valor independent. En (37) oferim exemples de contrarietat:

(37) a. ...i quan els metges ja els havien donat permís per anar-nos-en a Mallorca, ¡visca, a Mallorca!, tantes ganes com en teníem tots tres, d'anar-hi, **va i li troben** un càncer, a l'Amo (*Colors de mar*, Maria-Antònia Oliver, 2007, *CTILC*).

b. Mon pare ja no m'espera. Va faltar d'un atac al cor mentre prenia una porqueria que es diu Vichyssoise. El pobre a la segona cullerada **va i empotra** tot el seu cabot sobre aquella massa verdosa. Com vaig poder el vaig traure de la taverna. Al

sendemà ja se n'havia anat al cel després de donar-li terra al cementeri (*Estació terminal*, Jordi Botella, 2006, *CIVAL*).

c. O siga, com que, segons tu, les xiques no et fan ni cas, tu **vas i sospites** que és per culpa del teu nas i dels granets de la cara. Doncs, quina conclusió de més trellat! (*Per què tot em passa a mi?*, Josep Milio, 2016, *CIVAL*).

En (37)a tenim un exemple prototípic de contrarietat sorgida de la mirativitat: l'expectativa era poder anar a la ciutat, però no es pot dur a terme perquè l'amo es posa malalt i això genera malestar o ràbia en el parlant. En aquest cas, l'ús de la construcció que ens ocupa s'entén com un plany per no poder dur a terme el pla previst. Una cosa semblant ocorre en (37)b, perquè s'expressa la contrarietat o el dolor per la mort del pare del parlant.¹⁹ Així, el parlant no jutja el subjecte de V2, sinó que avalua negativament la situació en conjunt, igual que en l'exemple anterior. És destacable que en cap d'aquests dos exemples la contrarietat està adreçada específicament al subjecte agent de V2, de manera que la construcció <V1-i-V2> pot expressar aquest valor independentment del tipus de subjecte.

Per a acabar, l'interés de (37)c rau en la focalització gairebé total de la contrarietat. En aquest exemple la mirativitat està molt atenuada, ja que el context va ple de retrets o expressions d'indignació (*no fer ni cas, ...de més trellat!*) i hi ha marques pragmàtiques com la modalitat exclamativa que afegeixen pes a la valoració negativa del parlant.

5.3.2. Abast dels valors de la construcció

Una propietat de la construcció que ens ocupa és que de vegades els seus valors tenen un abast que va més enllà del predicat de V2. Això vol dir que la mirativitat, la contrarietat o la brusquedat no estan directament relacionades amb el verb que apareix com a V2, sinó amb una altra situació o amb el discurs entés en conjunt. En altres paraules, l'abast dels valors de la construcció <V1-i-V2> s'amplia. Ho podem veure en (38), en què tenim dues ocurrences de la construcció <V1-i-V2> que són susceptibles d'entendre's amb un abast ampliat.

¹⁹ No es pot descartar, però, que l'ús de l'adjectiu *pobre* i de la resta de lèxic negatiu (*porqueria*, *cabot*, *massa verdosa*...) siga irònic i que per alguna raó el parlant no considere dolenta aquesta mort. Caldria llegir un fragment més gran de l'obra per a saber-ho del cert.

- (38) a. ara mateixa / ara mateixa havera anat u com ara van / que ixen hasta en la tele / que l'altre dia clav- / que l'altre dia claví jo la pata / perquè **va i em puge** al tren i veig a u que encà no m'havia vist mai en un pantaló aixina i **va i** quan [...] l'alarma **dic**: “Mante! que no t'has donat compte i portes els pantalons esgarrats / que ta mare no t'ha vist en els pantalons esgarrats?”, diu: “Ara se porten aixina” i jo dic: “Aguarda!” (Corpus *Parlars*, Algemesí).

En la primera ocurrència de la construcció (*va i em puge al tren*), l'únic valor que s'hi podria entendre és el de brusquedat, perquè l'ús en primera persona sol cancel·lar la mirativitat i no hi ha cap element que indique contrarietat. Però alhora tampoc hi ha cap element contextual que contibuisca a l'expressió de brusquedat i l'acció de pujar a un tren no sembla sobtada o brusca *per se*. La segona ocurrència (*va i [...] dic*) és ben semblant, atés que V2 també apareix en 1a persona, no hi ha cap element que contibuisca al valor de brusquedat i l'acció en si no necessàriament és sobtada o brusca.

Si continuem llegint, però, veiem que en l'intercanvi immediatament posterior a la segona ocurrència hi ha una subversió d'expectatives, quan el parlant s'assabenta d'una informació inesperada (vg. l'ús de la interjecció *Aguarda!*). En conseqüència, creiem que el que expressa la construcció <V1-i-V2> en aquestes dues ocurrències és el valor de mirativitat, encara que la situació inesperada no corresponga als V2 com a tal, sinó al moment posterior, quan el parlant rep la informació inesperada. Tot això es podria imputar a un error del parlant, que potser s'avança i empra la construcció abans del que pretenia; de fet, l'exemple és oral i no planificat. Tanmateix, tant en (39)a com en (39)b —textos escrits i, en principi, planificats— s'observa el mateix fenomen.

- (39) a. Que no passe com altres vegades, en què **vaig i entre** a una llibreria, en busca d'un llibre en concret i acabe eixint amb tres o quatre dels que, en un principi, no tenia previst comprar (*Vespres de tardor*, Josep Lluís Tàrraga, 2009, *CIVAL*).
- b. ...ja pensaven molts que allò acabaria en un avalot que desfaria el ducat i no en quedaria estaca en paret. Doncs en aquell mateix mes d'abril que sortia el fadrí Jaumet de sa casa, **va i fan** el sorteig i toca a la filla del duc de ser lligada a la

Penyeta de les Hortes i menjada pel drac. Allò era una prova davant de tots els súbdits del duc... (*La mare dels peixos*, Enric Valor, 1984, *CIVAL*).

En (39)a també es podria entendre que la construcció té valor de brusquedat, però l'acció no sembla brusca en si mateixa i tornen a mancar-hi elements que afavorisquen aquest valor. En principi, seria molt difícil d'entendre mirativitat en aquesta ocurrència, perquè a banda que els verbs estan conjugats en primera persona, s'especifica l'objectiu (*en busca d'un llibre concret*), cosa que implica una certa premeditació. No obstant això, la situació immediatament posterior (que el parlant acabe comprant més llibres dels que tenia previst) es conceptualitza com a inesperada o molesta (vg. l'ús de la perífrasi *acabar* + gerundi, que pot indicar ací un valor miratiu, i el fragment *no tenia previst comprar*). En aquest sentit, l'esperable seria que el predicat *acabe eixint amb tres o quatre...* fora el V2 de la construcció <V1-i-V2> (*va i acabe eixint amb tres o quatre...*), però V1 apareix molt abans.

L'exemple (39) ens permet confirmar la hipòtesi de l'abast ampliat, perquè V2 (*fan el sorteig*) no pot ser brusc, sorprenent ni indignant. Això es deu al fet que, en la història, el sorteig de què es parla té lloc cada quinze dies —és un esdeveniment normalitzat— i, per tant, (1) no pot ser inesperat, (2) no representa un canvi brusc i (3) no hi ha cap element que indique que aquest esdeveniment contrarie el parlant. No obstant això, la situació immediatament posterior (*toca a la filla del duc...*) sí que té el potencial de generar una certa sorpresa o contrarietat per tractar-se d'un personatge important, per la qual cosa té sentit que s'empri la construcció <V1-i-V2>.

Consegüentment, considerem que la construcció ha adquirit la capacitat de situar-se en posicions no 'canòniques' quan, en el discurs, hi ha situacions que poden ser inesperades. És a dir, seqüències que continguin alguna situació inesperada afavoririen l'aparició de la construcció, encara que no siga davant del predicat específic inesperat. Dit d'una altra manera: discursivament, el valor de la construcció pot afectar les situacions successives en el marc del text narratiu. Ara per ara, només hem documentat aquest abast ampliat quan la construcció té valor miratiu, però creiem que aquesta capacitat es podria ampliar potencialment als altres dos valors de la construcció (contrarietat i brusquedat), encara que no n'hem documentat cap exemple.

A banda d'això, cal dir que en casos com aquests la mirativitat sí que seria compatible amb la conjugació en primera persona gràcies a la idea de projecció dels valors en l'interlocutor comentada més amunt. Així, l'objectiu principal en aquests casos és provocar sorpresa en l'interlocutor, no indicar que aquestes situacions sorprenen el parlant.

5.3.3. *Subjectivació gradual dels valors de la construcció*

Vistos els tres valors de la construcció <V1-i-V2>, podem fer una breu hipòtesi sobre el procés de subjectivació (Traugott & Dasher, 2002) que deuen haver seguit, amb la limitació que suposa no disposar de dades diacròniques.

En primer lloc, és clar que entre els tres valors hi ha una gradació pel que fa a la proximitat amb el valor original del verb *anar*, l'abstracció conceptual i el grau de subjectivitat. La jerarquia és la següent (de menys subjectiu a més): brusquedat > mirativitat > contrarietat.²⁰ Partint de la idea que l'esquema d'imatge original del verb *anar* implica desplaçament des del centre díctic en una determinada direcció, el valor més pròxim cognitivament parlant és el de brusquedat, ja que es pot entendre que una de les característiques associades al desplaçament és el canvi puntual d'una posició estacionària al desplaçament, que *per se* pot ser abrupte o brusc. Així mateix, es tracta del valor clarament menys subjectiu i abstracte, perquè si bé necessita un parlant/conceptualitzador, simplement descriu la situació i el parlant no s'hi implica gaire.

En canvi, la mirativitat s'allunya més del significat original perquè ja no es tracta d'una característica associada al significat del verb *anar* com a verb ple, sinó que és un valor metafòric o metonímic que implicaria el desplaçament en direcció contrària a la situació esperada pel parlant/conceptualitzador (Ross, 2016; Cruschina, 2022). Això suposa un grau més gran d'abstracció i de subjectivitat perquè aquest valor fa referència a l'experiència i a les expectatives del parlant/conceptualitzador com a centre.

Finalment, la contrarietat es deriva de la mirativitat perquè és la valoració negativa de la situació inesperada per al parlant/conceptualitzador. En conseqüència, ja no té cap

²⁰ Jaque *et al.* (2018, 2019) proposen el mateix procés evolutiu i aporten dades diacròniques que ho justifiquen per a la construcció <V1-i-V2> en espanyol.

relació directa amb el significat original del verb *anar* i és el valor clarament més subjectiu, perquè expressa una opinió: el parlant s'hi implica totalment.

Aquesta gradació quant a proximitat al valor original del verb *anar*, abstracció i subjectivitat indica que probablement el primer valor que va desenvolupar la construcció és el de brusquedat —encara que sincrònicament haja esdevingut el més minoritari dels tres—, atès que els processos de canvi semàntic que impliquen gramaticalització, subjectivació i abstracció solen ser marcadament unidireccionals (Heine *et al.*, 1991: 4, 14), és a dir, van de menys gramaticals, subjectius o abstractes a més.

Així, *cap* com a nom —categoria amb significat lèxic— pot passar a *cap a* com a preposició —categoria amb significat més gramatical—, però és més difícil que una preposició es convertisca en un nom. Aplicant-ho al cas de la construcció <V1-i-V2>, és més fàcil que el valor menys subjectiu i abstracte done lloc a d'altres (brusquedat > mirativitat) que no el contrari (mirativitat > brusquedat).

5.3.4. Valoració del parlant/conceptualitzador

A banda del valor semàntic o pragmàtic que expressa la construcció <V1-i-V2>, podem analitzar també la valoració del parlant/conceptualitzador en l'eix positiu-negatiu, per a veure com es relacionen. Per descomptat, la contrarietat implica sempre una valoració negativa per part del parlant/conceptualitzador, de manera que són conceptes pràcticament equivalents. Però quan es focalitzen altres valors, la valoració del parlant no sempre és negativa. Així, la construcció pot aparèixer quan el parlant expressa una valoració positiva (40), neutra (41) o negativa (42), sense restriccions aparents:

- (40) a. Resulta que després d'una llarga temporada d'anar de mal borràs per culpa de les mosses —i és que sóc un sentimental— un dia **va i em llevo** i m'adono que sóc feliç. (*Dolor de rosa*, Pep Albanell, 1984, *CTILC*).
- b. ...caient la baba conforme anava baixant a la pagina (cosa que es terrible perquè m'estic morint de gana ara mateix)... i **vaig i arribo** al colofó... el xuixo!!!... mare meva... quina pintassa... espero que les receptes arribaran aviat!!! (Sketch Engine, *caTenTen14*).

- (41) a. Cull una fruita de l'arbre, se la menja i tira el pinyol a terra. Sense pensar el que fa, el mateix que quan va prendre la fruita. I **va i** un dia d'aquell pinyol **naix** un arbre. (*L'home, la bèstia i la virtut*, Rodolf Sirera, 1991, *CTILC*).
- b. Fa uns quants mesos, un dia que estàvem tots junts dinant a casa, **vaig i amolle**: “A mi què em passa?” Tants anys parlant d'amagat sobre si jo em preguntava què em passava... (*A mi, què em passa?*, Carme Morera & Tona Català, 2016, *CIVAL*).
- (42) a. ...i **va i em diu** que el dia del meu casament em va mirar de lluny, mentre anava cantant, i va pensar que jo vaig pensar que el meu millor amic feia més bona parella amb la meva dona que jo. (*Si no t'hagués conegut*, Sergi Belbel, 2019, *CTILC*).
- b. Després li ho vaig comentar, que m'agradava molt sa mare, i **va i em diu** que és la persona més falsa del món. (*Raquel*, Isabel-Clara Simó, 1992, *CTILC*).
- c. Formem part d'una espècie de generació “zàping” que tot ho volem ja! I que si no ens agrada molt, doncs pam! **anem i ho canviem** sense pensar. (*Sketch Engine, caTenTen14*).

En aquests exemples podem observar com interactuen la valoració del parlant i el valor de la construcció que es focalitza. Així, la valoració positiva i la neutra semblen perfectament compatibles amb la mirativitat (40)a, (41)a i amb la brusquedat (40)b, (41)b, però no amb la contrarietat, que es correspon sempre amb la valoració negativa (42)a quan es focalitza aquest valor. Així mateix, la valoració negativa —que també es pot considerar contrarietat subjacent— apareix quan es focalitza la mirativitat (42)b, però és molt menys freqüent quan es focalitza la brusquedat (42)c. Per a tenir una visió de conjunt, en la taula 12 oferim la distribució quantitativa de la interacció entre el valor de la construcció i la valoració del parlant/conceptualitzador:²¹

²¹ 27 ocurrences queden fora d'aquesta taula perquè no tenim el context necessari per a discernir quina és la valoració real del parlant. Així mateix, aquestes dades són orientatives, perquè no podem assegurar que, per exemple, no hi haja casos irònics que no hem pogut detectar per manca de context.

	Valoració negativa	Valoració neutra	Valoració positiva
Mirativitat	225	314	58
Contrarietat	230	—	—
Brusquedat	9	91	6
Total	464 (49,73 %)	405 (43,41 %)	64 (6,86 %)

Taula 11. Valoració del parlant/conceptualitzador segons el valor focalitzat

D'acord amb els resultats, podem afirmar que, en general, la construcció tendeix a les valoracions negatives i neutres, mentre que les positives són bastant minoritàries. Així mateix, fixant-nos en el valor de la construcció que es focalitza, la mirativitat es combina predominantment amb valoracions neutres, però no queden gaire enrere les negatives, i, molt més esporàdicament, també es pot combinar amb valoracions positives. La contrarietat, per descomptat, sempre implica valoració negativa.

A diferència d'aquests dos, el valor de brusquedat no sol implicar valoracions en positiu o en negatiu, sinó que tendeix a la neutralitat. Això es deu clarament al fet que la brusquedat és el valor menys subjectiu dels tres i per tant és menys productiu quan el parlant o conceptualitzador valora la situació d'alguna manera.

5.3.5. *Correlació entre tipologia/gènere textual i valor focalitzat*

Es pot observar també una correlació entre tipologia o gènere textuals i el valor de la construcció que es focalitza. En la taula 12 oferim dades quantitatives sobre aquestes variables, amb les mateixes classificacions i limitacions que hem comentat en l'apartat § 5.1.²²

²² Com en altres taules, falten 2 ocurrences en què no es pot identificar un valor clar.

	Mirativitat	Contrarietat	Brusquedat	Total
Narrativa	236 (62,27 %)	80 (21,11 %)	63 (16,62 %)	379
Prensa en línia + comentaris	167 (66,8 %)	76 (30,40 %)	7 (2,80 %)	250
Entrades de fòrums/blogs + comentaris	117 (67,24 %)	50 (28,74 %)	7 (4,02 %)	174
Teatre	36 (57,14 %)	13 (20,63 %)	14 (22,22 %)	63
Prensa escrita	24 (80 %)	6 (20 %)	—	30
Poesia	11 (55 %)	1 (5 %)	8 (40 %)	20
Monòleg/Diàleg oral	13 (86,67 %)	—	2 (13,33 %)	15
Assaig	9 (75,00 %)	2 (16,67 %)	1 (8,33 %)	12
Altres	9 (60,00 %)	2 (13,33 %)	4 (26,67 %)	15
Total general	622	230	106	958

Taula 12. Valor focalitzat segons categoria textual

Com era esperable, el valor més freqüent en general és el de mirativitat, que oscil·la entre el 55 % i el 85 % segons la categoria; hi segueix el valor de contrarietat, que sol estar entre el 20 % i el 30 %, i finalment hi ha el valor de brusquedat, que és el que més varia dels tres.

Un tret interessant d'aquesta taula rau en la davallada dels casos de brusquedat i la pujada dels altres valors en les categories de premsa en línia i entrades de fòrums/blogs en comparació amb la de narrativa. Això es pot deure al fet que aquestes dues categories inclouen nombrosos textos argumentatius amb seqüències narratives inserides, i tendeixen a la col·loquialitat. En conseqüència, no només són propensos a contenir la construcció <V1-i-V2> en general, sinó també a focalitzar els valors més subjectius o expressius de la construcció —precisament la mirativitat i la contrarietat, com s'ha establert més amunt. És a dir, com que els textos expressen opinions del parlant (inherentment subjectives), la construcció <V1-i-V2> tendeix a emprar-se per a valorar una situació com a inesperada des del punt de vista del parlant i, eventualment, a denotar una valoració negativa.

5.3.6. L'expressió això/açò va anar i era

En relació amb la idea de l'abast discursiu ampliat adduïda més amunt, aprofundirem ara en l'anàlisi de l'expressió fixada *això/açò va anar i era* que hem avançat en l'apartat § 5.2.1. Aquesta expressió s'empra com a fórmula estereotipada d'inici d'algunes rondalles valencianes, com en (43):

(43) a. **Això va anar i era** un gat, molt sabut, que cada nit passejava per la vora del mas (*La crida de la rabosa*, Enric Valor, 1976, *CIVAL*).

b. **Açò va anar i era...** un ferrer que nasqué, visqué i morí a la vila de Bèlgida fa cosa d'un parell de segles, i que, conten, era més dur que el mateix ferro que treballava (*El ferrer de Bèlgida*, Enric Valor, 1984, *CIVAL*).

L'expressió, com veiem, segueix l'esquema bàsic de la construcció que ens ocupa ($V1 + i + V2$), amb la peculiaritat que V1 es conjuga en 3a persona singular del passat perifràstic i V2 sempre està ocupat pel verb *ser* en la forma de 3a persona singular de l'imperfet. Dins de les divergències, això és un fet estrany, atès que no hem documentat altres casos en què V1 prenga una forma diferent de *va*. D'altra banda, es tracta d'una expressió amb un grau de fixació molt alt, ja que no sembla possible modificar-ne la forma (exceptuant-hi *açò/això*). A més, no se'n coneix l'ús fora de rondalles i només s'empra com a fórmula inicial. En conseqüència, es tracta d'un clar cas de lexicalització.

Però sorgeix el dubte de si aquesta fórmula prové realment de la fixació de la construcció $\langle V1-i-V2 \rangle$ o si és simple coincidència que tinga la mateixa forma. A colp d'ull, es fa difícil determinar-ho amb claredat, però s'hi poden adduir arguments tant a favor com en contra.

Com a arguments en contra, es pot al·legar, en primer lloc, que el verb *anar* podria emprar-se amb el sentit d'*ocórrer* o *desenvolupar-se* (*uns esdeveniments*), com en *això va anar així*. En segon lloc, el fet que V1 estiga conjugat en passat perifràstic és estrany, perquè en principi quan la conjugació és divergent només pot revestir la forma *va*. Finalment, no sembla que es puga entendre, de primeres, cap dels valors de la construcció: ni mirativitat, ni brusquedat, ni contrarietat.

Quant a arguments a favor, es pot adduir que la construcció sí que podria tenir una lectura mirativa si tenim en compte que V2 en si no ha de ser necessàriament la situació

inesperada (abast ampliat), com hem dit més amunt. D'acord amb aquesta idea, el sorprenent seria el context de tota la rondalla en conjunt, ja que aquesta mena de narracions generalment contenen elements fantàstics o, si més no, elements que poden resultar sorprenents (màgia, animals que parlen, éssers mitològics...). A banda d'això, hem documentat unes poques ocurrences que formalment s'assemblen molt a aquesta fórmula amb la diferència que V1 sí que pren la forma *va* (44), per la qual cosa encaixa en l'esquema típic de la conjugació divergent:

- (44) Això **va i era** una vegada un poble inconcret, indeterminat, llunyà i il·localitzable...
(*El Llombo* núm. 84, Guillem Llin, 2014, *CIVAL*).

L'existència de la variant de (44) fa que sembla més probable la hipòtesi que l'expressió original sí que correspongui a la construcció <V1-i-V2>. Amb tot, notem que totes les ocurrences de *això va i era* són cronològicament posteriors a les de *això va anar i era*. Aquesta posterioritat cronològica podria significar que, en realitat, la darrera tenia un origen diferent, però els parlants l'han reinterpretada com si fora la construcció <V1-i-V2> i l'han modificada per a fer-la més semblant a la forma canònica.

Així les coses, es fa difícil afirmar amb seguretat si la fórmula *això va anar i era* correspon a una fixació de la construcció <V1-i-V2> o no, però a parer nostre els arguments a favor d'incloure-la-hi pesen més que els altres; en tot cas quedaria pendent de respondre per què V1 es conjuga en el passat perifràstic. A banda, si acceptem aquesta idea, la fórmula *això va anar i era* correspondria a una lexicalització de la construcció <V1-i-V2>, és a dir, es tracta d'una unitat lèxica amb un significat nou (fórmula d'inici de rondalles) que no es pot deduir de la suma de les parts que la componen.

5.3.7. Relació amb l'evidencialitat

Un altre aspecte que no ha rebut gaire atenció en la bibliografia és la relació de la construcció <V1-i-V2> amb l'evidencialitat. L'evidencialitat (Aikhenvald, 2004), en resum, és un significat associat a certes categories gramaticals que codifica i caracteritza la font de la qual prové el contingut d'un predicat. Llengües com el català no disposen de categories gramaticals que indiquen evidencialitat, però sí que tenen el que s'anomenen *estratègies evidencials* (Antolí & Sentí, 2020): expressions, mecanismes o marcadors més

o menys gramaticalitzats que codifiquen i caracteritzen la font de la informació. Un exemple d'això pot ser el marcador *diu que*, derivat del verb quotatiu *dir*, que ha adquirit la capacitat d'introduir rumors, no necessàriament citacions en estil directe o indirecte (Antolí & Sentí, 2020). En aquest sentit, hem observat que la construcció <V1-i-V2> sol tenir preferència per seleccionar precisament verbs quotatius en V2, és a dir, verbs que introdueixen citacions en estil directe o indirecte.

Els verbs quotatius (com *dir*, *preguntar*, *contestar*, etc.) també tenen la capacitat d'indicar i caracteritzar la font de la informació citada, encara que no estan gramaticalitzats i no sempre són considerats marcadors evidencials. Així, en els usos reportatius (normalment en 3a persona), aquesta mena de verbs indiquen que la informació citada —sintàcticament, l'objecte directe— no prové del parlant: el parlant no n'ha estat testimoni directe. Així mateix, indiquen que aquesta informació no és producte d'inferències o deduccions, sinó que ha estat adquirida. A banda d'això, aquesta mena de verbs expliciten qui o què és la font de la informació —el subjecte— i permeten reproduir aquesta informació en discurs directe o indirecte, segons el cas (Antolí & Sentí, 2020: 134).

Per a veure clarament la preferència de la construcció <V1-i-V2> pels verbs quotatius, repetim ací la taula 9, ara com a taula 13, sense la indicació de l'aspecte lèxic, i hi marquem els verbs quotatius en cursiva.²³

²³ Alguns dels verbs marcats també tenen altres usos (*fer*, *soltar*, *deixar anar* o *amollar*). De fet, tenim constància que no totes les ocurrences corresponen als usos quotatius, de manera que les dades no són definitives. En la majoria dels casos, però, sí que hi corresponen.

Lema V2	Freqüència absoluta
<i>Dir</i>	160
Resultar	40
<i>Fer</i>	31
Ser	24
Aparéixer	14
Trobar	14
<i>Contestar</i>	13
<i>Preguntar</i>	13
Sortir	12
Donar	11
Tenir/tindre	10
Morir-se	10
Posar	10
<i>Soltar</i>	9
Tocar	8
Treure/traure	7
Trobar	7
Demandar	7
<i>Amollar</i>	6
<i>Deixar anar</i>	6

Taula 13. 20 verbs més productius com a V2

Entre aquests 20 verbs, en veiem 7 que poden tenir usos quotatius, dels quals 4 se situen entre els 10 primers. El verb més freqüent amb molta diferència és *dir*, que per si mateix conforma una sisena part del total d'ocurrències. Amb aquestes dades podem afirmar amb seguretat que la construcció <V1-i-V2> té preferència per aquesta mena de predicats i que, en conseqüència, es relaciona amb la indicació de l'origen de la informació que expressa el verb quotatiu.

Així mateix, el segon verb més productiu —*resultar*— també té valor evidencial en aquest cas, ja que totes les ocurrències corresponen al marcador evidencial *resulta que*. Aquest verb ha passat per un procés de gramaticalització i subjectivació mitjançant el

qual ha acabat indicant i caracteritzant la font de la informació, és a dir, ha desenvolupat valors evidencials. El marcador *resulta que*, igual que els verbs quotatius, indica que la font de la informació és indirecta, però, a diferència d'aquests, pot indicar tant que ha estat inferida com que s'ha adquirit per mitjà d'una tercera font; a més, el parlant no s'hi involucra: la informació es presenta com un fet (Sentí, 2022: 317). En tot cas, la font no s'explicita, i, en cas que la informació siga adquirida, no es reproduceix el discurs (estil directe), sinó que es parafraseja (estil indirecte).

Encara més, convé remarcar que la construcció *resulta que* per si mateixa també codifica mirativitat, perquè introdueix sistemàticament predicats que el parlant o conceptualitzador caracteritza com a inesperats, com en 83(45). En aquest exemple se subverteixen unes expectatives, i el predicat que les subverteix i introdueix la situació real és precedit per aquesta expressió. De fet, si substituïm aquest marcador per *va i*, l'oració no canvia gaire (*M'han dit que trobaria el fosser major aquí baix i va i és mort*). Això implica que els usos de la construcció <V1-i-V2> amb *resulta que* emfasitzen l'expressió de mirativitat.

(45) —Què fas, aquí? T'has perdut?

—Aquest parell que treballen dalt m'han enredat. M'han dit que trobaria el fosser major aquí baix i **resulta que** és mort.

—No saben res, aquells —explica la veu—. No pertanyen al servei interior. (*Totes les bèsties de càrrega*, Manuel de Pedrolo, 1967, *CTILC*).

A més a més, encara que el marcador *resulta que* siga notablement productiu com a V2 de la construcció, ben sovint se situa també en altres posicions. Oferim un parell d'exemples que ho il·lustren en (46). Aquesta capacitat ens indica que l'abast d'aquest marcador és molt ampli —discursiu. De fet, creiem que es tracta un desenvolupament paral·lel al de la construcció que ens ocupa, que, com hem adduït més amunt, pot tenir un abast discursiu i en conseqüència es pot situar en llocs no adjacents al verb que expressa la situació inesperada pròpiament dita.

- (46) a. **Resulta que** després de que s'aconseguís el reconeixement d'una selecció oficial catalana, la d'hoquei sobre patins, **va i** la selecció espanyola ens **fa** el boicot. (Sketch Engine, *caTenTen14*).
- b. Vull dir que ell sabia que la clau era a l'ermita, però no sabia el lloc exacte de l'amagatall. I **resulta que** Voro, de xamba, **va i se la troba**. (*L'impostor*, Enric Lluç i Girbés, 2003, *CIVAL*).

En resum, podem dir que, encara que l'evidencialitat no és un valor inherent a la construcció <V1-i-V2>, el fet que seleccione preferentment verbs quotatius i el marcador evidencial *resulta que* fa palesa la relació que hi ha entre mirativitat i evidencialitat, ja que totes dues impliquen la conceptualització o el punt de vista del parlant sobre l'esdeveniment o estat expressat.

5.3.8. *Recapitulació*

En aquest apartat hem analitzat els aspectes semàntics i pragmàtics de la construcció <V1-i-V2> a partir de les ocurrències que hem aplegat dels corpus. En síntesi, podem afirmar que, sincrònicament, el valor semàntic prototípic de la construcció és el valor de mirativitat i que els altres dos valors (contrarietat i brusquedat) són més aviat pragmàtics i contextuais. Aquests tres valors es poden combinar en una mateixa ocurrència, però normalment se'n focalitza especialment un.

Aquests valors solen estar ancorats en el parlant (és el parlant qui experimenta la sorpresa o la contrarietat o qui conceptualitza la situació com a brusca), però hem vist que es poden 'projectar' a l'interlocutor. En aquest sentit, el parlant orienta el valor construccional a l'interlocutor en el moment del discurs per a provocar-li sorpresa o, eventualment, contrarietat o sensació de brusquedat. Aquesta idea anul·la la incompatibilitat del valor miratiu amb la primera persona. Així mateix, això implica un doble ancoratge temporal (passat vs. present) que podria explicar per què el verb *anar* només pot revestir la forma *va* en la conjugació divergent.

Això darrer, a més, es pot relacionar amb l'ús preferent de la construcció que ens ocupa en seqüències narratives. De fet, hem comprovat que el valor que es focalitza també té relació amb la tipologia textual, de manera que els valors més subjectius (mirativitat, contrarietat) apareixen més freqüentment en textos que expressen l'opinió del parlant o

conceptualitzador, mentre que la brusquedat és més productiva en seqüències narratives sense valoració.

A més, la construcció pot tenir un abast que va més enllà de V2. En aquests casos, V2 com a tal no és la situació inesperada, brusca o que contraria el parlant, però en el context sí que hi ha alguna situació d'aquesta mena. Així, afirmem que l'abast de la construcció s'ha ampliat i que ha esdevingut discursiu, no oracional.

També hem vist que la construcció s'empra sobretot quan el parlant/conceptualitzador valora la situació de manera negativa o neutra. La valoració positiva és possible però rara. Dins d'aquestes valoracions, es poden identificar tendències segons el valor focalitzat, de manera que per exemple els usos que focalitzen la brusquedat no se solen valorar negativament ni positivament perquè es tracta d'un concepte poc subjectiu; per contra, com que la mirativitat és més subjectiva, sí que pot valorar-se més freqüentment de manera negativa o positiva. Per la seua banda, la contrarietat és, per definició, negativa.

Finalment, hem advertit que la construcció té relació amb l'evidencialitat, ja que selecciona preferentment verbs quotatius en V2, i també és molt productiva en combinació amb la construcció evidencial *resulta que*, que també té valor miratiu.

6. CONCLUSIONS

En aquest treball hem fet un primer acostament a la construcció <V1-i-V2> catalana amb *anar* com a V1. Per a fer-ho, hem usat diversos corpus catalans orals i escrits com el *CTILC*, el *CIVAL*, el *Parlars* o el *JSI Timestamped Catalan Web Corpus 14-21*, entre d'altres. A partir del marc teòric de la lingüística cognitiva, concretament la gramàtica de construccions de Goldberg (1995, 2003, 2006), considerem que la construcció <V1-i-V2> encaixa en la definició de *construcció* perquè és una combinació entre una forma concreta i un significat no-composicional, que no es desprén de la suma de les parts que la conformen.

Així, en el treball hem dut a terme una anàlisi separada en tres parts: una centrada en dades quantitatives, una centrada en els aspectes formals i una centrada en els aspectes semanticopragmàtics. Aquestes anàlisis ens han permès identificar una sèrie de trets propis de la construcció.

La construcció <V1-i-V2> té una freqüència relativa mitjana d'1,317 paraules per milió i, aparentment, és més productiva en valencià, ja que presenta una freqüència relativa bastant més alta en aquesta varietat dialectal que no en la resta. Tot i això, aquesta dada no és definitiva, perquè els corpus valencians tendeixen a contenir textos col·loquials predominantment narratius que solen mostrar l'opinió del parlant —com ara literatura per a infants i joves o converses col·loquials—, contextos que afavoreixen especialment l'ús de la construcció. Així mateix, el *CTILC* també podria tenir biaixos en la tipologia dels textos valencians —si més no els del segle XIX—, i a més falten les dades dialectals dels corpus *JSI* i *caTenTen14*. Per tant, la resposta a la pregunta d'investigació sobre distribució dialectal és que hi ha indicis que la construcció podria ser més productiva en valencià, però els biaixos esmentats podrien amagar una distribució real més equitativa.

També hem vist que la construcció és especialment productiva en seqüències narratives i que s'hi empra per a caracteritzar esdeveniments ja ocorreguts com a sorprenents, indignants o bruscos. Per tant, la tipologia majoritària dels textos en què s'usa és narrativa. Però, com que també té un clar component subjectiu (§ 5.3.3), el segon tipus de text més freqüent és l'argumentatiu. Més esporàdicament, la construcció apareix en textos teatrals o poesia, entre d'altres, però majoritàriament en seqüències narratives

inserides que tendeixen a la col·loquialitat. En conseqüència, la resposta a la pregunta d'investigació sobre la tipologia textual és que s'empra específicament en seqüències narratives (inserides o no) sobretot dins de textos amb seqüència principal narrativa o argumentativa.

Formalment, la construcció té tres constituents: V1 + *i* + V2, dels quals V1 i V2 són verbs. En català, només hem documentat com a V1 els verbs *anar* i *agafar/agarrar*, que en aquesta posició perden el contingut semàntic original, la funció predicativa i l'estructura argumental. V2, per contra, pot estar ocupat per, virtualment, qualsevol verb i conserva intactes totes les funcions de verb ple.

En general, tots dos verbs es conjuguen en 3a singular del present d'indicatiu, però hem documentat ocurrencies en què la forma de tots dos verbs divergeix (V1 es fixa en la forma de 3a singular del present d'indicatiu, *va*, i V2 pren qualsevol altra forma). Això és una marca de gramaticalització, atès que la fixació en una forma concreta és una característica pròpia de categories gramaticals.

D'altra banda, la fixació de V1 implica que perd característiques morfosintàctiques com la concordança amb altres element de l'oració, capacitat que, per tant, recau en V2. Aquest comportament és diametralment oposat al de les perífrasis verbals, en què l'auxiliar (equivalent de V1) és el que manté les característiques morfosintàctiques. A causa d'això i d'altres diferències en la interpolació d'elements (§ 5.2.3) o en l'encadenament de verbs en V1 (§ 5.2.4), creiem que la construcció <V1-i-V2> no encaixa dins de la categoria de les perífrasis verbals, tal com defensaven Coseriu (1977) o Schlieben-Lange (1971), entre d'altres.

Una altra proposta de categorització de la construcció <V1-i-V2> és la que la inclou dins de les pseudocoordinacions verbals (Teleman, 1974; Ross, 2021). L'adscripció de la construcció a aquesta categoria sí que sembla adequada, atès que se centra en el criteri sintàctic que la conjunció copulativa *i* no uneix elements equivalents. Amb tot, es tracta d'un terme excessivament ampli que inclou fenòmens de molt diversa mena i que no dona compte de totes les dimensions de la construcció <V1-i-V2>, que té particularitats en els dominis morfològic, semàntic i pragmàtic. En conseqüència, anomenar-la simplement *pseudocoordinació* no sembla adequat.

De manera semblant, la proposta d'incloure-la en la categoria de les construccions multiverbals (Aikhenvald, 2011) és adequada però excessivament àmplia, malgrat que se li haja donat una denominació concreta dins d'aquesta categoria (*construcció multiverbal*

de verbs finits coordinats, usada per Jaque *et al.*, 2018, 2019, 2022). Alhora, tampoc no dona compte de totes les dimensions de la construcció <V1-i-V2>.

Finalment, la proposta d'anàlisi de la construcció com a equivalent d'un adverbí discursiu a partir de la gramàtica de construccions (Bravo, 2020) sembla que encaixa amb els resultats de la nostra anàlisi pel que fa tant als valors semàntics com a l'abast de la construcció. En conseqüència i responent a la pregunta sobre la funció de la construcció, creiem que aquesta darrera proposta és la que més s'adequa al funcionament de la construcció <V1-i-V2>.

L'anàlisi de l'aspecte lèxic de V2 ens ha permés concloure que la construcció ha tingut un procés d'extensió —una altra marca de gramaticalització—, ja que *anar* com a verb ple se sol coordinar amb verbs d'assoliment (*Marta va a al forn i compra pa*), però la construcció permet que es coordine amb altres tipus de verbs. Amb tot, hi ha una clara preferència per verbs d'assoliment en general i pels verbs quotatius en particular (*dir, contestar, preguntar, fer, amollar, soltar...*), també pel marcador evidencial *resulta que*.

Semànticament, la construcció pot transmetre tres valors: mirativitat, contrarietat o brusquedat. Quan s'empra la construcció, el parlant aporta a la situació de V2 un d'aquests tres valors, encara que en una mateixa ocurrència se'n poden combinar diversos. Alhora, el parlant pot 'orientar' aquests valors a l'interlocutor, és a dir, pot emprar la construcció per a provocar-li sorpresa (Cruschina, 2022) o contrarietat. Aquest doble ancoratge podria ajudar a explicar la conjugació divergent.

El valor més freqüent sincrònicament és el de mirativitat, seguit del de contrarietat i del de brusquedat. Tot i això, hem observat una gradació de la subjectivitat i l'abstracció que impliquen els valors i hem establert la hipòtesi que el primer que deu haver sorgit és el valor de brusquedat, que hauria donat lloc al miratiu i, posteriorment, d'aquest darrer sorgiria la contrarietat. No podem confirmar-ho, però, per manca de dades diacròniques.

La tipologia textual també es pot relacionar amb quin dels tres valors es focalitza, ja que els més subjectius (mirativitat i brusquedat) apareixen més freqüentment en textos argumentatius que expressen l'opinió del parlant o conceptualitzador, mentre que la brusquedat és més productiva en seqüències narratives sense valoració del parlant.

La construcció <V1-i-V2> pot tenir un abast ampliat, discursiu més que no oracional. En aquests casos, V2 no expressa la situació que el parlant considera inesperada, brusca o contrariant, sinó que en el discurs immediat hi ha alguna situació que es concep d'aquesta manera, context que afavoreix l'ús de la construcció. Com hem indicat adés,

aquesta característica acosta la construcció <V1-i-V2> al funcionament dels adverbis discursius (Bravo, 2020).

En definitiva, hem dut a terme una anàlisi completa del funcionament de la construcció <V1-i-V2> catalana, que ens ha permès aportar un primer gra d'arena al buit que hi havia en la bibliografia sobre la construcció en aquesta llengua. Així mateix, l'aplicació del marc teòric de la gramàtica de construccions ha resultat especialment convenient a l'hora de caracteritzar la construcció i observar el significat del conjunt i la productivitat lèxica. A més, ha permès identificar aspectes de la construcció que esclareixen alguns punts del debat classificatori.

Queden pendents algunes qüestions que ara com ara no es poden respondre. Per exemple, no podem determinar empíricament l'origen de la construcció per manca de dades diacròniques, encara que hem proposat una evolució dels valors a partir del significat del verb *anar* com a verb ple (desplaçament > brusquedat > mirativitat > contrarietat). En conseqüència, la pregunta d'investigació associada al sorgiment i l'evolució de la construcció queda només parcialment contestada. Tampoc tenim dades sobre la construcció amb *agafar* com a V1, que sabem que en altres llengües té un funcionament lleugerament diferent de *anar*. Finalment, des d'una perspectiva contrastiva, caldria comparar les característiques de la construcció <V1-i-V2> catalana amb les construccions equivalents d'altres llengües més profundament. Provarem d'aprofundir en cadascuna d'aquestes qüestions en futurs treballs.

7. BIBLIOGRAFIA

- Aikhenvald, A. Y. (2004). *Evidentiality*. Oxford University Press.
- Aikhenvald, A. Y. (2006). Evidentiality in Grammar. En *Encyclopedia of Language & Linguistics* (p. 320-325). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/00252-2>
- Aikhenvald, A. Y. (2011). Multi-verb constructions: Setting the scene. En A. Y. Aikhenvald & P. Muysken, *Multi-verb constructions: A view from the Americas*. Brill.
- Antolí, J. M., & Sentí, A. (2020). Evidentiality in spoken Catalan. The evidential marker *diu que*. *Anuari de Filologia. Estudis de Lingüística*, 10, 123-161. <https://doi.org/10.1344/AFEL2020.10.6>
- Boogaart, R., & Janssen, T. (2007). Tense and aspect. En D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford University Press.
- Bravo, A. (2020). On pseudo-coordination in Spanish. *Borealis (Tromsø)*, 9(1), 125-180. <https://doi.org/10.7557/1.9.1.5365>
- Bušta, J., & Herman, O. (2017). JSI Newsfeed Corpus. En *The 9th International Corpus Linguistics Conference*. University of Birmingham.
- Bybee, J. (2023). What is usage-based linguistics? En M. Díaz-Campos & S. Balasch (Eds.), *The handbook of usage-based linguistics*. Blackwell.
- Carbonell, O., Tormo, J., & Colomina, J. (2012). *Tresor del valencià meridional: Diccionari temàtic i fraseològic*. Institut de Cultura Juan Gil-Albert.
- Climent Roca, S. (Ed.). (2011). *Gramàtica i cognició: Una aproximació cognitiva a l'anàlisi lingüística*. UOC.
- Coseriu, E. (1977). *Estudios de lingüística románica*. Gredos.
- Covarrubias, M. (2019). *Las construcciones multiverbales de verbo finito coordinadas del español: características semánticas, propiedades morfológicas y distribución dialectal en el CORPES XXI* (treball final de màster no publicat). Pontificia Universidad Católica de Chile.

- Covarrubias, M., Guerrero, S., González Vergara, C., Jaque, M., Orqueda, V., & Hasler, F. (2020). Aquí llegas, pero allá coges: Distribución dialectal de los auxiliares de las construcciones multiverbales de verbos finitos coordinados en español. *Itinerarios. Revista de estudios lingüísticos, literarios, históricos y antropológicos*, 31, 229-250. <https://doi.org/10.7311/ITINERARIOS.31.2020.12>
- Cruschina, S. (2022). Gone unexpectedly: Pseudo-coordination and the expression of surprise. En G. Giusti, V. N. Di Caro, & D. Ross (Ed.), *Pseudo-Coordination and Multiple Agreement Constructions* (p. 130-148). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/la.274.05cru>
- Dalbera, J. (2018). La grammaticalisation des formesitives et ventives en latin. *Syntaxe et Sémantique* 19(1). 29-48. <https://doi.org/10.3917/ss.019.0029>
- De Vos, M. (2004). Pseudo coordination is not subordination. *Linguistics in the Netherlands*, 21, 181-192. <https://doi.org/10.1075/avt.21.20vos>
- De Vos, M. A. (2005). *The syntax of verbal pseudo-coordination in English and Afrikaans*. LOT.
- Delancey, S. (1997). Mirativity: The grammatical marking of unexpected information. *Linguistic Typology*, 1(1). <https://doi.org/10.1515/lity.1997.1.1.33>
- Esplà-Gomis, M., & Sentí, A. (en preparació). *An annotated informal and spoken corpus for dialectal conversations: The Parlars Corpus for Valencian Catalan*.
- Garachana Camarero, M. (2017). Los límites de una categoría híbrida. Las perífrasis verbales. En M. Garachana Camarero (ed.). *La gramática en la diacronía. La evolución de las perífrasis verbales modales en español*. p. 21-61. Iberoamericana-Vervuert.
- García Sánchez, J. J. (2003). «Tomo y me voy». Entre el influjo bíblico y la gramaticalización obvia. En *Studi in memoria di Eugenio Coseriu* (p. 139-150).
- García Sánchez, J. J. (2007). «Tomo y me voy». Expresión plena y elipsis. En *Actas del XV Congreso de la Asociación Internacional de Hispanistas: Las dos orillas*. Fondo de Cultura Económica, Asociación Internacional de Hispanistas, Tecnológico de Monterrey, El Colegio de México.

- Geeraerts, D., & Cuyckens, H. (Ed.). (2007). *The Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford University Press.
- Giusti, G., Caro, V. N. D., & Ross, D. (2022). Pseudo-Coordination and Multiple Agreement Constructions: An Overview. En Giusti, G., Caro, V. N. D., & Ross, D. (Ed.), *Pseudo-Coordination and Multiple Agreement Constructions* (p. 1-32). John Benjamins Publishing Company.
- Goldberg, A. E. (1995). *Constructions: A construction grammar approach to argument structure*. The University of Chicago Press.
- Goldberg, A. E. (2003). Constructions: A new theoretical approach to language. *Trends in Cognitive Sciences*, 7(5), 219-224. [https://doi.org/10.1016/S1364-6613\(03\)00080-9](https://doi.org/10.1016/S1364-6613(03)00080-9)
- Goldberg, A. E. (2006). *Constructions at work: The nature of generalization in language*. Oxford University Press.
- González-García, F. (2012). La(s) gramática(s) de construcciones. En I. Ibarretxe-Antuñano & J. Valenzuela, *Lingüística cognitiva*. Anthropos.
- Heine, B., Claudi, U., & Hünemeyer, F. (1991). *Grammaticalization: A conceptual framework*. University of Chicago Press.
- Hoffmann, T., & Trousdale, G. (2013). *The Oxford handbook of construction grammar*. Oxford University Press.
- Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization* (2a ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139165525>
- Ibarretxe-Antuñano, I., & Valenzuela, J. (2012). *Lingüística cognitiva*. Anthropos.
- Institut d'Estudis Catalans. (2016a). *Gramàtica de la llengua catalana*. Institut d'Estudis Catalans.
- Institut d'Estudis Catalans. (2016b). *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* [versió en línia]. Institut d'Estudis Catalans. <https://dcc.iec.cat/>
- Jakubíček, M., Kilgarriff, A., Kovář, V., Rychlý, P., & Suchomel, V. (2013). The TenTen corpus family. En *7th International Corpus Linguistics Conference* (125-127).

- Jaque, M., González, C., Guerrero, S., Hasler, F., & Orqueda, V. (2018). Es llegar y llevar: Construcciones multiverbales de verbo finito coordinadas en español. *Lenguas Modernas*, 52, 163-186.
- Jaque, M., González, C., Guerrero, S., Hasler, F., Orqueda, V., Garrido, C., & Covarrubias, M. (2019). Subjetivización, alcance y gramaticalización: De la interruptividad a la admiratividad en construcciones del tipo llegar y + VF1. *Boletín de filología*, 54(2), 219-256. <https://doi.org/10.4067/S0718-93032019000200219>
- Jaque, M., González, C., Orqueda, V., Guerrero, S., Hasler, F., & Covarrubias, M. (2022). A la altura de las expectativas: Interacciones entre la negación y construcciones multiverbales del tipo llegar y + VF. *Verba: Anuario Galego de Filoloxía*, 49, 1-36. <https://doi.org/10.15304/verba.49.7380>
- Kornfeld, L. M. (2019). Expresión de la sorpresa, miratividad y gramaticalización de verbos inacusativos en español. *Borealis – An International Journal of Hispanic Linguistics*, 8(2), 165-197. <https://doi.org/10.7557/1.8.2.4913>
- Kornfeld, L. M. (2022). Estructuras pseudocoordinadas. En A. Di Tullio, & E. Pato, *Universales vernáculos en la gramática del español* (253-280). Iberoamericana Vervuert.
- Kuryłowicz, J. (1965). The Evolution of Grammatical Categories. *Diogenes*, 13(51), 55-71. <https://doi.org/10.1177/039219216501305105>
- Lakoff, G. (1987). *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. University of Chicago Press.
- Langacker, R. (1977). Syntactic Reanalysis. En C. Li (Ed.), *Mechanisms of Syntactic Change* (57-140). University of Texas Press. <https://doi.org/10.7560/750357-005>
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar. Vol. 1: Theoretical prerequisites*. Stanford Univ. Press.
- Martines, J. (2000). L'expressió de les emocions i la creativitat lèxica: “estimar”, “amar”, entre l'eufemisme i la metàfora cultural. En M. Freixas (Ed.), *Actas del VIII Congreso Internacional de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval* (1221-1243). Consejería de Cultura del Gobierno de Cantabria, Asociación Hispánica de Literatura Medieval.

- Montserrat, S., & Segura, C. (2020). Un corpus col·loquial i dialectal del valencià: PARLARS. *Zeitschrift für Katalanistik*, 33, 9-44.
<https://doi.org/10.46586/ZfK.2020.9-44>
- Optimot. (2007-present). *Optimot, Consultes Lingüístiques*. Secretaria de Política Lingüística, IEC & TERMCAT
<https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>
- Orqueda, V., González C., Guerrero, S., Hasler, F., Jaque, M., Garrido, C., Covarrubias, M. (2021). Llegar no es igual a coger. Dos momentos en la gramaticalización de las construcciones multiverbales en español. En Mar Garachana (ed.), *La evolución de las perífrasis verbales en español. Una aproximación desde la gramática de construcciones diacrónica y la gramaticalización* (287-313). Peter Lang.
<https://doi.org/10.3726/b17520>
- Real Academia Española. (1780). *Diccionario de la lengua castellana compuesto por la Real Academia Española reducido á un tomo para su más fácil uso*. Joaquín Ibarra (impressor).
- Ross, D. (2014). El origen de los estudios sobre la pseudocoordinación verbal. *Diálogo de la lengua*, VI, 116-132.
- Ross, D. (2016). *Going to Surprise: The Grammaticalization of Itive as Mirative*. Online proceedings of Cognitive Linguistics in Wrocław Web Conference 2016.
<http://hdl.handle.net/2142/108897>
- Ross, D. (2021). *Pseudocoordination, Serial Verb Constructions and Multi-Verb Predicates: The relationship between form and structure* (tesi doctoral no publicada). University of Illinois Urbana-Champaign
<https://zenodo.org/record/5546425>
- Ross, D. (2022). Pseudocoordination and serial verb constructions as multi-verb predicates. En G. Giusti, V. N. Di Caro & D. Ross (Ed.), *Pseudo-Coordination and Multiple Agreement Constructions* (p. 316-335). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/la.274.14ros>
- Sanchez-Ayala, I., & Rivas, J. (2015). Null Direct Objects in Spanish Conversation. *Hispanic Research Journal*, 16(2), 107-126.
<https://doi.org/10.1179/1468273715Z.000000000115>

- Schlieben-Lange, B. (1971). *Okzitanische und katalanische Verbprobleme: Ein Beitrag zur funktionellen synchronischen Untersuchung der Verbalsystems der beiden Sprachen (Tempus und Aspekt)*. Niemeyer.
- Sentí, A. (2022). Evidentiality in Catalan. En B. Wiemer & J. I. Marin-Arrese (Ed.), *Evidential Marking in European Languages* (p. 287-330). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110726077-007>
- Sentí, A. (2024 [en premsa]). Una perífrasi (no tan) marginal en català: ‘anar a + infinitiu’ al segle XIX. *Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana (RILI)*, 43.
- Serra, E. & Prunyonosa, M. (2002). La coordinació. En J. Solà (Dir.), M. R. Lloret, J. Mascaró & M. Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani*. Editorial Empúries.
- Silva Garcés, J. A. (2012). «Agarró y dijo»: Algunas consideraciones gramaticales sobre estas construcciones. En L. Molina & M. E. Sánchez (Ed.), *Actas de las I Jornadas de Jóvenes Lingüistas*.
- Solà, J. (dir.), Lloret, M. R., Mascaró, J., & Pérez Saldanya, M. (2002). *Gramàtica del català contemporani*. Empúries.
- Soto Gómez, J. F. (2021). *Pseudo-coordination in Spanish: A two constructions analysis* (treball final de màster). Università Ca’Foscari Venezia. <http://dspace.unive.it/bitstream/handle/10579/18854/877187-1243770.pdf?sequence=2>
- Stefanowitsch, A. (1999). The go-and-verb construction in a cross-linguistic perspective: image-schema blending and the construal of events. En D. Nordquist & C. Berkenfield (Ed.), *Proceedings of the Second Annual High Desert Linguistics Society Conference* (vol. 2). High Desert Linguistics Society.
- Stefanowitsch, A. (2000). The English GO-(PRT)-AND-VERB Construction. *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 26(1), 259. <https://doi.org/10.3765/bls.v26i1.1158>
- Stefanowitsch, A. (2020). *Corpus linguistics: A guide to the methodology*. Language Science Press. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.3735822>

- Teleman, U. (1974). *Manual för grammatisk beskrivning av talad och skriven svenska*. Studentlitteratur.
- Traugott, E. C. (2012). Pragmatics and language change. En K. Allan & K. M. Jaszczolt (Ed.), *The Cambridge Handbook of Pragmatics* (p. 549-566). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139022453.030>
- Traugott, E. C., & Dasher, R. B. (2002). *Regularity in Semantic Change*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511486500>
- Traugott, E. C., & Trousdale, G. (2013). *Constructionalization and constructional changes*. Oxford University Press.
- Valdés, J. (1535). *Diálogo de la lengua*. Biblioteca Nacional de Madrid.
- Vendler, Z. (1967). *Linguistics in philosophy*. Cornell University Press. <https://doi.org/10.7591/9781501743726>
- Wiklund, A. L. (2007). *The Syntax of Tenselessness: Tense/Mood/Aspect-agreeing Infinitivals*. Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110197839>
- Wiklund, A. L. (2008). Creating Surprise in Complex Predication. *Nordlyd*, 35(1). <https://doi.org/10.7557/12.141>
- Wulff, S. (2006). Go-V vs. go-and-V in English: A case of constructional synonymy? En S. Th. Gries & A. Stefanowitsch (Ed.), *Corpora in Cognitive Linguistics* (101-126). Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110197709.101>
- Zaragozà, M. (1999). L'aprenentatge d'una llengua com a estructurador de la personalitat. En M. García, R. Giner, P. Ribera & C. Rodríguez (Eds.), *Ensenyament de Llengües i Plurilingüisme: I Congrés Internacional de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, (383-388). Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura, Universitat de València.

Corpus

Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (CTILC). (1985). Institut d'Estudis Catalans.

Corpus informatitzat del valencià (CIVAL). (2013). Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Parlars. Corpus oral del valencià col·loquial. (2021). Sentí, Andreu (coord.), Universitat de València.

Jozef Stefan Institute Timestamped Web Corpus 14-21. (s. d.). Sketch Engine.

caTenTen14 - Catalan Corpus from the Web. (s. d.). Sketch Engine.

Corpus del Català Contemporani de la Universitat de Barcelona (CCCUB). (s. d.). Universitat de Barcelona.